

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

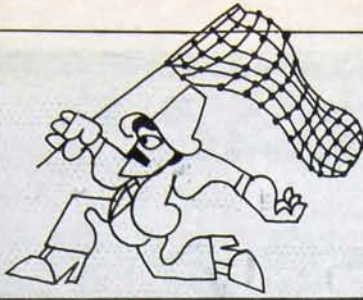
YÜRÜYÜS

HAFTALIK SIYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 182 - 3 EKİM 1978 FİYATI 5 TL

DEMOKRATİK EĞİTİM KAVGASI

TÜSTAV

SINIF MÜCADELESİNDE KARARLILIK

ZEKİ KILIC

Sınıf mücadelesi zor ve acımasızca yürütülen bir mücadele olduğu kadar, maharet ve ustalık isteyen bir mücadeledir de. Burjuvazi, işçi sınıfının mevzilerine saldırırken, anlık başarılarla yetinmez. Kendince kökünü kazıncaya kadar, saldırılarına yenilerini ekleyerek sürdürür. Bütün bu saldırılar, zaman, karşılıklı güçlerin durumu ve diğer koşulların değerlendirilmesiyle yürütüldüğünden, biçim, içerik ve olası sonuçları bakımından birbirinden farklı olurlar. Burjuvazi, sahip olduğu devlet aygıtıyla, kolluk ve ordu birliklerini dilediğince yönlendirebilme olanaklarıyla, kitle haberleşme araçlarıyla ve toplum içerisindeki uzantıları ve örgütlülüğü ile kendi çıkarlarına uygun düşecek yöntemler ve araçlar kullanabilmekte ve böylece planladığı mücadele biçimlerini işçi sınıfına ve müttefik emekçi kesimlere dayatmaya çalışmaktadır. Başka bir deyişle, burjuvazi, zaman, araç ve işçi sınıfı politik hareketinin durumu ve gelişme perspektifi koşullarına göre, kendisine uygun düşecek yöntem ve araçlarla mücadele etmek ister. İşçi sınıfının düşünülme ve planlanan bu alanda savaşta tutuşmasının koşullarını hazırlar. Yani, işçi sınıfı hareketini, içinde bulunulan koşullar bakımından kullanmaması gereken mücadele araçlarını kullanarak savışı, dayatılan alanda kabul etmeye zorlar.

Dün Hitler, Mussolini, Salazar, Franco dönemi faşist yönetimlerinin en çetin şartlarında verilen mücadeleye önderlik eden işçi sınıfı bilimsel sosyalist partileri, o günün koşullarına ve mücadeleye uygun araçları ve yöntemleri kullandıkları; bugün çok daha farklı olan yöntem ve araçlarla yollarına devam etmektedirler. Ancak mücadele biçiminin, yöntem ve araçlarının farklılığı, sözkonusu partilerin sürdürdüğü sınıf mücadelesinin zorluğunu, mehakemesizliğini ve sürekliliğini ortadan kaldırmamaktadır. Mücadele araçlarının çok ve çeşitli olmasının yanında bunların etkin kullanılmasının koşulları sağlanmakta ve bu koşulların burjuvazi tarafından kolayca ortadan kaldırılmaması için gereken tedbirler sürekli olarak alınmaktadır. Verili koşulların alınan tüm tedbirlere ve verilen mücadeleye rağmen değişikliğe uğraması halinde, işçi sınıfı partileri değişen yeni durumlara uygun bir mücadelesinin içerisine girerler ve gereken araçlarla savaşlarına devam ederler. Burjuvazinin tezgahladığı tuzaklara düşmek için gereken tedbirleri almak; ve uzlaşma kabul etmez bir mücadeleyi acımasızca yürütmek kararlılık ve ustalığı bütün dünya işçi sınıfı bilimsel sosyalist partilerinin, belirgin, ortak karakteridir. Doğrudan veya dolaylı olarak burjuvazinin hesaplarıyla çıkışın göçüst-maocu akımlarla, burjuvazi ile teslimiyetçi bir tutum içinde olan sapmaların kavramadıkları, göremedikleri ve sürdürdükleri "mücadele"ye kazandırmadıkları karakter işte budur. Sapmalar, ya burjuvazinin planladığı saldırılara doğrudan zemin hazırlamakta ve onun arzuldığı koşullarda ve araçlarla bir "mücadele" başlatarak, burjuvazinin planlarına "objektif haklılık" kazandırılmasına hizmet etmektedirler; ya da, burjuvazinin henüz yeterince kitlelerce görülemeyen hesaplarını üzerine örtüldü girişimler olmanın ötesine bir işlev görmemektedirler.

12 Mart faşist hareketi ile Türkiye burjuvazisinin uygulamaya başladığı, MC ile sürdürdüğü ve bugün de farklı konularda yürüttüğü faşizmi tirmandırma girişimleri karşısında, her dönemin ve her yeni adımı kendisinden önceki ve sonraki dönem ve adımlarla illintisi ve bütünlüğü olmakla birlikte, yapılması gerekenin doğru olarak saptanabilmesi açısından, farklılıkların ve bu farklılıkların neden olan yeni koşulların özelliklerinin değerlendirilmesi gereklidir. Faşist tirmanış ve bu doğrultudaki faşist saldırılar tek ve düz bir çizgi üzerinde sürdürülmez. Her faşist saldırının amacı, ister tek bir hamle ile olsun, ister birbirini izleyen aynı nitelikli saldırılar dizisi ile tamamlansın, mevcut faşist mevzileri tahkim etmek veya yeni mevziler elde etmektir.

Faşist saldırıların ve bu saldırıları kolaylaştıran faşist örgütlerin ve mevzilerin çoğaltılması ve etkinleşmesi, bir taraftan kitleler yıldırılarak, korkutularak, güvensizliğe ve umutsuzluğa sevk edilerek; diğer taraftan ise yıldırılan ve korkutularak dağıtılmış ve örgütsüzlüğe itilen kitlelerin karşısına örgütlü kitleleşmiş faşist örgütler çıkartılarak gerçekleştirilir. Hiçbir şekilde gözardı edilmemesi gereken bir gerçek vardır: Sahte düşünceler de olsa, kitlelere mal edildiği takdirde bu düşünceler ciddi, önemli ve çok tehlikeli bir güç olur. Uzun bir süre direnmiş MHP'nin açıktan, örtülü faşist güçlerin kapalı olarak ve egilim içerisinde sürdürdüğü saldırılar esas olarak belirlenen amaçları gerçekleştirilmesine yönelmiştir. Bu anlamda mesafe alınmıştır; alınmaya da devam edilmektedir. Göçüst ve maocu akımların "yeşil hat" taktikleriyle bir bölgeyi, bir semti, bir kent faşistlerle paylaşılan "mücadeleleri", sözkonusu yörelerde kalan

tüm kitleyi faşist terör ve faşist örgütlerin denetimine ve yönlendirmesine terk etmekten başka bir sonuç vermez. Malatya, Elazığ, K. Maraş, Sivas v.b. gibi kentlerimizle sanayi bölgelerindeki çok sayıda işçi-emekçi mahalleleri ile küçük kentlerde, MHP ve kontrolündeki faşist örgütler, hem yıldırma işlevi görmektedir, hem de kendilerine terk edilen alanlardaki kitlelere faşist ideolojiyi aşılamaktadırlar. CHP'nin bu durumu hoşgören, üzerine gitmek onu kaynağından vurmak, mevzilerini dağıtmak şeklinde olmayan tutumu ile; iktidarı kullanmadaki basiretsizliği ve kitlelere yerine başka güçlere dayanma tercihi, faşizm özlemlerine faşizmin tirmandırılmasına yeni boyutlar kazandırmıştır. Buna rağmen egemen güçler CHP'nin bu tutumuna bile karşı çıkmakta, onun daha tereddütlü, çekingen ve müsamahalı olmasına ısrarlı bir şekilde çaba göstermektedir. Buna gerekçe olarak da, burjuvazi, göçüst-maocu akımların ne için olduğu belirsiz, amaçsız, kapitalizme duyulan öfke ile sınırlı "hızlılık larını" ve yer yer burjuvazinin planladığı tuzaklara düşükleri için, yine çoğu zaman meşru savunma halindeyken zorunlu olarak silah taşıma ve kullanmalarını göstermektedir.

Türkiye İşçi Partisi'ni ve Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın hedef alan faşist girişim, yukarıda açıklamaya çalıştığımız faşist tirmanışın devamı olmakla birlikte, faşistleştirme sürecine önceki saldırılardan nitelikçe ayrı olan yeni bir boyut da eklemektedir. Sözkonusu saldırının en genel anlamıyla amacı, siyasi partilerin ve bugünkü görece demokratik ortamın ortadan kaldırılması, olası faşist hükümet biçimlerine geçme koşullarının hazırlanmasıdır. Ancak, bu genel amaç için seçilen hedefin Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezi olması, bu genel amaç çok daha farklı bir nitelik ve öz kazandırmaktadır.

Önce bu faşist saldırı zaman açısından anlamlıdır. Seçilen zaman, evlat acısını dindirmekten başlayıp, kitlelerin ekonomik ve demokratik taleplerine kadar uzanan vaatleri olduğu için hükümet olabilen CHP hükümeti dönemidir. CHP, kitlelerin taleplerini gözardı ettiği gibi, onların omuzlarına yeni yükler getirmiş ve evlat acısını dindirmenin tek çaresi olan faşizmin kaynağını kurutmaya ısrarla yanaşmamış ve yanaşmamaktadır. Bu durum, CHP'yi kitleler açısından "umut" olmaktan hızla çıkma sürecine sokmuştur. Burjuvazi açısından işçi sınıfı politik hareketinin umut olma korkusu, tehlikeli bir şekilde gündeme gelmiştir. Türkiye İşçi Partisi'nin bugüne kadarki tutarlı, sürekli, kararlı mücadelesi, söyledikleriyle yaptıklarının çakışması; bugüne olanları dün saptaması ve bunu açıklayarak kitlelere ulaştırması, O'nun hedef olarak seçilmesinde önemli bir etken olmuştur.

TİP'e yapılan saldırının diğer bir faktörü, faşizmin çirkefkarlığıdır. Yani CHP Hükümetinden ve onun uygulamalarından çekinmemesidir. Faşist saldırılar zamanında saptanmasıyla, yapıldığına failer yakalanmıyorsa, faşist odaklara yönelik asgari bir istihbarat ve iz sürme gerçekleştirilmeyorsa, çirkefkarlığı bu ölçülere vardiabilmenin koşulları var demektir.

TİP'e yapılan saldırının bir diğer ve önemli nedeni de, bütün dünya işçi sınıfı bilimsel sosyalist partilerinin mücadele karakterini oluşturan tüm unsurların, Türkiye İşçi Partisi'nde var olmasıdır.

Türkiye İşçi Partisi burjuvazi ve ona doğrudan ya da dolaylı hizmet eden sapmalarına bugüne kadar mücadelesini sürdürürken, örgütlenme düzeyiyle; burjuvazinin ilke koşullarını değiştirme girişim ve dayatmalarına karşı her koşulda örgütünü ve mücadelesini koruyabilecek tedbirleri alabilme yeteneğinde olduğuyla; ve nihayet burjuvazinin arzuldığı alan ve zamanda tuzaklara düşürülmesinin olanaksızlığını kanıtlayarak bu mücadele karakterini ispatlamıştır. Son saldırı, koşulların somut tahlininin, karşılıklı güçler dengesinin değişmemesine rağmen, bunlarda köklü bir değişiklik olmuştur. Mücadele biçiminin değiştirilerek artık eskisi gibi mücadelesinin imkansızlaştırıldığı kanısını yanlış olarak doğurabilecek bir tuzaklı parçası olarak görülmüştür.

Türkiye İşçi Partisi, bugüne kadar olduğu gibi, bugünden sonra da, kendisine ve demokrasiye, bağımsızlık, sosyalizm mücadelesine yönelik saldırıların önünü keserek tedbirleri alma ve etkisizleştirilmesini tutarlılığı ve kararlılığı devam ettirecektir. TİP'in girdiği böylesine bir süreci tamamlamaktan caydırılmayacağı; en azından önüne engeller koymayı amaçlayan ne bu saldırı ne de başkaları hedefine ulaşamayacaktır.

FAŞİST KUNDAĞA YEŞİL IŞIK

Senarist Bakan Özyıldırı: Faşistlerle ilerici güçler arasında hakemlik çabası faşizmin ekmeğine yağ sürüyor.

"... Carter imzaladı, ambargo kalktı..."

Dört yıla yakındır Amerika Birleşik Devletleri tarafından Türkiye'ye uygulanan silah ambargosu geçtiğimiz haftanın ortalarında kaldırıldı.

ABD Başkanı Carter ambargoyu kaldıran Dış Yardım Yasasını imzaladıktan sonra yayınladığı bildiriye şöyle dedi:

"... Bu yasa bize Türkiye ile askeri işbirliğimizi yeniden tam olarak kurma olanağını sağladığı gibi ilişkilerimizde de yeni bir dönemi başlatacaktır..."

Carter, devletin tüm ilericü dünyada iflas etmiş ciktlerini bir kez daha çönmeyi de ihmal etmedi.

"... Bu ilişki, yalnızca karşılıklı güvenliğimizi ilgilendiren konulardan ötürü değil, aynı zamanda demokrasiye olan ortak bağlılığımız açısından da önemlidir..."

Mesajın son kısmında da Carter şunları söylüyordu:

"... Türkiye ile tam askeri işbirliğini yeniden başlamasının Birleşik Amerika'nın ulusal çıkarı ve Kuzey Atlantik Paketi örgütünü çıkarına olduğunu ve Türk hükümetinin Kıbrıs sorununa adaletli ve barışçı çözümü, göçmenlerin yakın bir tarihte barış içinde evlerine ve mülkleri başına dönemleri ve Kıbrıs sorununa bir çözüm koşulu içinde Türk askeri birliklerinin Kıbrıs'tan sü-

rekli olarak geri çekilmesi ve adaletli, müzakerelerle varılacak bir çözümü amaçlayan toplumlararası görüşmelerin yakın bir tarihte ciddi olarak yeniden başlamasına için iyi niyetle hareket ettiğini belirliyor ve belgeliyor..."

YENİ TESLİMİYET KELEPÇELERİ

Ekonomisi emperyalist devletlerce "eyalet" kurallarıyla yönlendirilen Türkiye, askeri alanda çarptığı cezadan dört yıla yakın bir zaman sonra "koşulu" olarak kurtuluyor, bu kez yeni teslimiyetlerin kelepçesine el uzatıyor.

Böylesine bir tablo üzerinde Washington ve Ankara ortak görüşlerini dile getiriyorlardı.

Başbaca

ambargonun kaldırılması olmasından duyduğu sevinci dile getirirken, Başkan Carter gibi kendisinin de, iki ülke arasında "yeni ve olumlu" ilişkiler döneminin başlayacağına inandığını ifade etti.

Sıra, ambargo kararından sonra kapatıldığı yolunda ısrarlı iddialar bulunan "üs"lerin açılımasına gelmişti.

Carter'ın bile artık açık söylenmesinde sakınca görmediği "Amerika Birleşik Devletlerinin ulusal çıkarları" açısından üslerin eski işleyişine geçmesi için Milli Güvenlik Kurulu'nda bir görüşme yapılacak, daha sonra da kurulda beliren görüşler doğrultusunda Bakanlar Kurulu'na bir karar alınacaktır.

Ambargonun kaldırılması kararından sonra bu konuda başkent siyasal çevrelerinde konuşulanlara bakılırsa Ecevit iktida-

rı öyle "pat" diye açmayacaktır üs'leri...

Bu konuyu Amerika ile esaslı pazarlık unsurları olarak değerlendirilecektir.

Buna ilişkin ipuçları, Başbakan Ecevit'in açıklamasında bulunmak da mümkündür. Ecevit ambargonun kaldırılmasından sonra yaptığı açıklamasının son bölümünde şöyle diyordu:

"... Amerika Birleşik Devletleri ile canlanacağı umduğumuz ilişkilerimizin yalnız savunma yapınız değil, ekonomimize güç katacak bir biçim almamasına önem verilecektir.

Hükümetimiz, savunma gücüne ekonomik gücün birbiriyle ayrılmayacağını bilinci içinde davranmaktadır ve davranacaktır..."

Bu sözlerden ortaya çıkan anlam açıktır. Amerika'dan "müm-

künse" biraz kesenin ağzını kıpırdatması istenmektedir.

HAVA KÖPROSU

Öte yandan Ecevit iktidarı üs'ler sorununda Demirel dönemlerinde olduğu gibi "ulusal onuru" zedeletmeyecektir!... Üs'lerde "Türk bayrağının dalgalanması" koşulu aranacaktı. Çatının altı gene eskisi gibi olacaktı ama, önemli olan çatının üstünde dalgalanacak bayraktı!...

Bu arada, Carter'ın ambargoyu kaldıran yasayı imzalamasına birlikte Türkiye'ye acele ABD Hava Kuvvetleri Lojistik Başkani Orgeneral Bryce Poe göndermişti. Orgeneral geçtiğimiz çarşamba günü Türkiye'ye gelecek gerekli inceleme ve denetlemelere başladı.

Gelişmelerin geçtiğimiz haftaki basınında Türkiye ile ABD arasında hemen hemen bir hava köprüsi kuruldu. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 33'ncü toplantısıyla karşık Amerikan yetkilileri görüşmeler yapmak için orada bulunan Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün'den sonra bir TÜSIAD Heyeti de Amerika'ya uçtu.

TÜSIAD Yönetim Kurulu Feyyaz Berker başkanlığındaki heyette, Genel Sekreter Güngör Uras, İ. Xir Eczacıbaşı, Şaban Gazioğlu, Jak Kahmi, Asım Kobayık, Ali Kocaman ve Melih Ozakat bulunuyordu. Heyet "Türk ekonomisinin kalkınma potansiyeli" ile ilgili bir raporun şababalarını sunacaktı. Sonuç olarak da "mümkünse" bir miktar taze para istenecekti...

SOKAN PENTAGON'UN ESKİ ŞEFİNİN HUZURUNDA

"YURUYUŞ"un dizgişiBülent Ecevit.

İlerici güçler TIP'e yönelen saldırıyı protesto ediyor

İşçi sınıfını ve demokratik güçleri hedef alan faşist saldırılara, önceki hafta Cumartesi günü, nitelik ve önem bakımından yepyeni boyutlara ulaşan bir yenisi eklendi. Faşist çetelerin silahlı saldırısına bu kez Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezi hedef seçilmişti. İki silahlı faşist, Parti Genel Merkezi'nin de bulunduğu binaya girerek önce TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın'a görüşmek istediler. Sargın'la görüşürilmeyen faşist saldırıdan, götürüldükleri TIP İstanbul İl Merkezi katında, İl Sekreterinin odasında bulunan topluluğa rasgele ateş açarak iki kişiyi yaraladılar ve hızla binadan uzaklaştılar.

TIP Genel Sekreteri'ni ve bütünüyle Türkiye İşçi Partisi'ni hedef alan bu saldırı, Türkiye'de faşist tınnaşın bugüne kadarki boyutlarından çok daha ileriye ulaştığını gösteriyordu. Saldırı, "anarşi" sözcüğüyle masumlaştırılan faşist tınnaşın "can çektiğini" öne sürerek, sorumluluklarından sıyrılmaya çalışanların körüklüğünü bir kez daha belgeliyor, daha da önemlisi, faşist saldırıların CHP hükümetinin bugüne kadar izlediği politikadan nasıl cesaretlendirdiği de ortaya koyuyordu. Planladıkları her saldırı ya da cinayetin "fail meçhul"ler arasında katıldığını gören faşist mihraklar, bu durumdun aldıkları cesaretle, simdi doğrudan doğruya bir siyasal partiye, işçi sınıfının bilimsel sosyalist politik örgütünü hedef almışlardı.

Saldırı üzerine Başbakan'a bir telgraf çeken TIP Genel Başkanı Behiye Boran, bunun yalnız kendilerine değil, "anayasal güvence altındaki siyasal partiler kurumuna ve hayatına karşı" olduğunu belirtiyor; "son derece ciddi olan, önemle ele alınıp failerinin kararlılıkla ve bütün olanaklar seferber edilerek peşine düşülmesi ve mutlaka yakalanmaları ve benzeri saldırıların yinelenmesini için, etkin önlemler alınmasını" talep ediyordu.

Faşist çetelerin TIP Genel Merkezi'ne yönelttiği saldırı, bütün yurtta ilerici güçler tarafından tepkileyle karşılandı. Yürüyüş başkaya hazırlandığı sırada TIP Genel Merkezi'ne ulaşmış olduğunu öğrendiğimiz mesajlarıyla ya da basın açıklamalarıyla saldırı olayını protesto eden kuruluş ve kişiler arasında şunlar bulunuyordu: TSPİ Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, DISK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar, TÜM-DER Genel Başkanı Erhan Tezgör, TUTED İstanbul Şubesi, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, MMO İstanbul Şubesi, Ürün ve Barış ve Sosyalizm Sorunları dergileri, Talip Özümk, Çetin Altan, Aşık Fermani, Ardahan Yalınçam Has Köyü Orman İşçileri adına Yusuf Akarsu, Cev-

det Demirci, Bahattin Cantürk. DISK Genel Merkezi olayla ilgili olarak basına yaptığı bir açıklamanın yanısıra, İşçileri başkama da bir telgraf göndererek olayın failerinin yakalanmasını istedi. Başbakan Bülent Ecevit de TIP Genel Merkezi'ne gönderdiği mesajda saldırıyı knadı ve olayın takipçisi olduğunu belirtti.

Saldırı olayının ilerici ve demokratik güçler arasında yarattığı tepki konusunda bilgisine başvurduğumuz Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezi'nden gönderilen mesajların cevaplandırıldığı ve sözü geçen tüm kişi ve kuruluşlara teşekkür edildiği bildirildi.

İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN GÜCÜ

Hızla daha yüksek mevzilere doğru tınnaşmaya çalışan faşist saldırılar Türkiye İşçi Partisi'ni hedef almaya bir rasantı değildir. Geçtiğimiz aylar, Türkiye İşçi Partisi'nin tüm yurt çapındaki örgütlenmesinin hızla daha geniş boyutlara ulaştığı bir dönem oldu. 1 Haziran'da başlayan ve 30 Kasım'a kadar sürecek olan yerel kongreler dönemi boyunca, şu ana kadar 164 ilçe ve 9 il kongresi tamamlandı. Tamamlanan Kocaeli, Hatay, Adana, Antep, Antalya, Samsun, Amasya, İçel, Tekirdağ il kongreleriyle birlikte, yerel kongreler süresinin sonuna kadar 35'i aşkın TIP il örgütleniminin kongresi yapılması olacak. Yine aynı sürenin sonunda ilçe kongrelerinin sayısı 200'ü aşmış olacak.

Yerel kongrelerle birlikte örgütlenme çalışmalarını da hızlandıran Türkiye İşçi Partisi, 7v ve 8 Ekim tarihlerinde Ankara'da yapılacak olan Genişletilmiş Olağan İl Temsilcileri Toplantısı'na hazırlanıyor. İl Temsilcileri Toplantısı, olağan gündemindeki diğer maddelerin yanısıra, TIP Merkez Yönetim Kurulu'nun son toplantısında aldığı "ü ve kazanma kampanyası'nın başlatılması kararıyla ilgili çalışmalarını da değerlendirecek.

TIP'in böylesine hızlı bir biçimde gelişip güçlenmesi, Partiyi hedef alan saldırıların, gerici güçlerin hangi korkusundan kaynaklandığını gösterdiği kadar, bütün bu saldırıların işçi sınıfı hareketini zayıf düşüremeyeceğini de kanıtlamaktadır. İşçi sınıfı hareketi ve onun politik örgütleniminin öncülüğünde sürdürülen bağışsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi, böylesi saldırılara yılmayacak kadar sağlam temellere dayalıdır.

Faşist saldırıya hedef olan illerin değişmez görüntüsü: Korku ve ıssızlık.

zırlandığı soralarda da, Başbakan Yardımcısı Faruk Sükan'ı Amerika'ya hareket etmesi bekleniyordu. Sükan, Ankara'nın hava kirliliğine karşı hazırlanan iki ayrı projeden birinden birine kredi bulmak için Dünya Bankası ilgilileriyle görüşecekti. Tabii bu arada iki "eski dost" buluşmasında Sükan'ın Mc Namara'ya söyleyecekleri de olmalıdır herhalde. Pentagon'un eski şefinin Türkiye'de merak ettiği bazı şeyler olmalıdır...

Bu arada başkentte Amerikan parlamentoları görüşmeğe başlandı. Türkiye ile Amerika arasındaki ilişkilerin "daha sağlam temellerde" oturması için geçmiş yıl yaralarının temizlenmesi misyonuyla hareket eden bu heyetler Ankara'da sessiz ve derinden görüşmeler yaptılar.

Öte yandan OECD Türkiye'ye yardım konsorsiyumu yetkilileri de Paris'te Türkiye'nin ekonomik darboğazdan çıkış için son şansını kullandığı yolunda demeciler veriyorlardı.

Paris'ten dönen Milliyet gazetesi muhabiri Emin Çölaşan'ın yansıttığı haberlere göre, OECD yetkilileri, "gerekli ekonomik önlemler alınmadığı takdirde Türkiye'nin sorunlarının giderek daha da ağırlaşmasını kaçılmaz olacağını" görüşündeydiler.

Konsorsiyum yetkililerinden Mr. Kuhn "Hükümetin ekonomik darboğazlardan çıkmak amacıyla aldığı önlemler olumlu karşılıklarını" belirtiyor ve şöyle konuşuyordu:

"Meclislerde bekleyen vergi tasarımları gerçekleştirildi takdirde ekonominin daha tutarlı ve düz-

gün bir yönde işlemesi mümkün olacaktır..."

Kuhn, Türkiye'nin sorunlarını yakından izlediğini saklamıyor "özellikle 1975 - 1977 yılları içinde Türkiye'nin yanlış ekonomik politikalar uyguladığını, kısa süre içinde ekonominin ödeme gücünü aşan kısa vadeli borçlanmalar yapıldığını" belirttikten sonra söylüyordu:

"Biz derunum Mayıs ayında el koyduk. Ancak bu tarihe kadar 6,5 milyar dolarlık kısa vadeli dış borç birikmişti ve bizim açımızdan yapılacak fazla bir şey yoktu..."

ÖLMEYECEK KADAR

Empiryalizmin başlıca merkezlerinden gelen haberler de göstermektedir ki, Ecevit iktidarı şimdilik üzerindeki güveni sürdürmektedir. Uluslararası para şebekelerinin istekleri, dayatmaları yerine getirilmekte, fakat buna karşılık henüz ancak nefes alabileceği desteği bulmaktadır.

Ama neresinden bakılırsa bakılsın Türkiye kapitalizmi tam bir çıkmazın batağındadır. Bu bataklı her gün bir adım daha olgunlaştırılmaya çalışılan faşizm kurgusu arasındaki senkron artık pek açık sınırlardır.

Ecevit'in bütün iddialarına karşın faşist terör odakları serbestçe kan, şiddet ve vahşet saçmaktadır.

MHP ve yan örgütleri şiddet ve cinayet eylemleriyle başbaşa alabiliğince serbesttir. Başta Genel Başkanları olmak üzere derece derece tüm yöneticiler faşist tezgahı örnektedirler.

Buna karşılık İçişleri makamında oturan İrfan Özyünlü adındaki bakan eliyeli iktidar faşist kundağı bir anlamda göz yummaktadır. Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezi'nde iki silah çetecinin Genel Sekreteri vurnak için araması, iki kişiyi kurşunlaması ve ondan sonra da kayıplara karışması İçişleri Bakanını ilgilendirmektedir.

Burjuvazi büyük bir istihlal suç dosyasını kabartarak çıkış yolu arama çalışıyor. Ve Türkiye'de halkın örgütlü gücünün bu kararıyla yarıcağına olan inanca ve bilince de günden güne olgunlaşıyor. Tüm ilerici, yurtsaver, demokrat güçlere, sosyalistlere büyük ödevler düşüyor. Yanni yapmak ve yaratmak, bugünden yaratıcı ve özerkli çabaların örgütlü dinamiğiyle mümkün ancak.

Bütün kannaşa ve şartırmacılara karşın bu gerçek Türkiye'de yaygınlaşarak paylaşıyor...

İnsan hakları gündemde

ERSENSANSAL

İnsan hakları konusu; demokratikleşme sürecindeki ülkelerde ve bizde, hukuk kuruluşlarının ve hukukçuların çalışma programlarında öncelik kazanıyor. İstanbul Baro'sunca 100. kuruluş yıldönümü nedeniyle geçen hafta içinde düzenlenen toplantı bu konuya ayrıldı.

İnsan hakları konusu, yıllardan beri, ulusal ve uluslararası düzeyde, bütün dünya hukukçularının, siyaset ve devlet adamlarının başlıca uğraş alanlarından biri olmuştur. Bir yandan egemen sınıf ve iktidarın hegemonyasını sürdürmek için temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanıp anılandırılması, öbür yandan iktidarın zulüm ve keyfi yönetime karşı temel haklar mücadelesi sürüp gitmiştir. Özellikle kapitalist döneme geçtikten sonra; anayasal ve siyasal belgelerde, uluslararası antlaşmalarda konu giderek önem kazanmış; burjuva toplumlarında egemen sınıf iktidarına temel haklar mücadelesinin getirdiği sınırlamalar, demokratikleşme yolunda küçümsenmeyecek katkılarda bulunmuştur.

XX. yüzyıl insan hakları belgeleri arasında Birleşmiş Milletler (BM) metinleri kuşkusuz önemli bir yer tutar. 26 Haziran 1945 tarihinde imzalanan ve 24 Ekim 1945 tarihinde yürürlüğe giren BM Antlaşması'nda, insan haklarının korunması ile ilgili önemli hükümler vardır. Antlaşmanın önsözünde ve çeşitli maddelerinde, insanın temel haklarına, kişinin onur ve değerine, kadın erkek hak eşitliğine, ırk, cins, dil, din farkı gözetilmeksizin herkesin insan olma haklarına ve temel özgürlüklerine saygı ilkelere yer almakta; insan haklarının gelişmesi için komisyonlar kurulması öngörülmektedir. Nitekim daha sonra kurulan komisyon tarafından hazırlanan İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, 10 Aralık 1948'de BM Genel Kurulunda kabul edilmiştir. Tamamı otuz maddeli olan bildiride temel hak ve özgürlükler sıralanmakta ve bildirinin önuncu maddesinde, bildiride sayılan hak ve özgürlüklerin "bir devlet, zümre veya fert tarafından yok edilmesini güden" yorumlamalara hak verilemeyeceği belirtilmektedir.

Türkiye, 23 Şubat 1945'te BM'e hazırlık çalışmaları sırasında katılmış, BM'in 45 kurucusu arasında da yer almıştır. BM Antlaşması ve Adalet Divanı Statüsünün kabulü, 15 Ağustos 1945'te T.B.M.M. tarafından onanmıştır.

İnsan hakları açısından, ülkemiz için önemli bir başka kaynak da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesidir. 5 Mayıs 1949'da kurulan Avrupa Konseyi'nin 6 Ağustos 1949'da yapılan ilk toplantısında Türkiye'nin de üyeliği kabul edilmiştir. Konsey Statüsünün 1. maddesinde, kuruluş amaçları arasında temel insan hak ve özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi ilkesi de bulunmaktadır. İnsan hakları konusundaki çalışmalarını sürdüren Konsey, 3 Kasım 1955'te Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini kabul etmiş ve İnsan Hakları

Avrupa Divanı'nı kurarak, sözleşme ilkelere yürürlüğüne ilişkin zorunlu yaptırımları da konulmuştur.

Yaşama hakkı, güvenlik hakkı, işkencenin ve insanlık dışı, onur kırıcı işlemlerin yasaklanması, bağımız ve tarafız mahkemeler önünde yargılanma, işlendiği zaman suç sayılmayan bir fül nedeniyle mahkum edileme, konut ve haberleşme gizliliği, düşünce ve düşüncenin açıklanması özgürlüğü, toplanma, dernek ve sendika kurma hakkı, cins, ırk, dil, din, siyasi düşünce, ulusal ve sosyal köken, azınlığa mensup olma farkı gözetilmeyeceği; sözleşmenin ilk maddelerinde sayılan insan hakları arasında'dır. Bunlara daha sonra serbest seçim ve eğitim hakları da eklenmiştir.

Bu hak ve özgürlüklerin tanınmamasına karşı, uluslararası düzeyde güvence organları da kurulmuştur. Bunlar İnsan Hakları Avrupa Komisyonu ile İnsan Hakları Avrupa Divanı'dır.

Türkiye, Avrupa Konseyi'nin üyesidir ve Konsey üyeliğine ilişkin Kanun, 12 Aralık 1949'da T.B.M.M.'nde kabul edilmiştir. Ancak bu üyeliğe olukça eksiktir. Sözleşmenin 15. maddesi ile, "her gerçek kişi, hükümet dışı her kuruluş veya her fert topluluğu'nun Komisyon'a başvurabilmesi düzenlenmektedir. Gene 46. maddede ise, Divana yarığın göndermeye yetkisi tanımlanmaktadır. Türkiye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin bu maddelerini onaylamamıştır. Bu nedenle de Türkiye'de kişilerin Komisyon'a başvurma hakkı bulunmamaktadır.

Avrupa Konseyi, tüm Avrupa ülkeleri için uluslararası bir uygulama bitünlüğü getirmekte olduğundan, sözleşmede sayılan temel hak ve özgürlüklerin de uluslararası bir uygulama denetimi amaçlanmaktadır. Bugün Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları, bu haktan kısır olarak yararlanamamaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Konseyi üyeliği, garip bir durumdur. Bir yandan üye olarak sözleşme ilkelere kabul edilmekte, ancak kendi ülkemiz için bunların uygulanması ise reddedilmektedir. Başbakan Ecevit, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ve Divanı'na katılmayı sağlayacağı antlaşmanın imzalanacağını söylemekle birlikte kısa vadede bu, gerçekleştirilecek gibi görünmemektedir. Bu da, Türkiye'de insan olma temel haklarını istemem getireceği kuşku ve zorluklardan etkilenmektedir. Gerçekten de bugün, Türkiye'de düşünce ve düşünceleri açıklama özgürlüğü, örgütlenme hakkı, Avrupa Konseyi üyesi öbür ülkelerekinden çok fakardır. Bugün hâlâ, faşist İtalyan Ceza Kanunu'nun mirası 141. ve 142. maddeler yürürlüktedir.

Türkiye, Avrupa Konseyi'nin güvence organlarına kişisel başvuru hakkını tanımamakta birlikte, ilke olarak Sözleşmede yer alan hükümleri kabul etmiş bulunmaktadır. Önemli olan, bunların Türkiye'de de yürürlüğe ve uygulamaya aktarılmasıdır. Bununla da ülkemiz hukukçularına küçümsenmeyecek bir görev düşmektedir.

Eczacıbaşı da vakıf kahramanı oldu

15 Eylül Cuma günü Resmî Gazete'de Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ilginç bir ilan yayımlandı.

İlan'da, hayırevev iş adamlarımızdan Mehmet Nejat Eczacıbaşı'nın İstanbul'da yeni bir vakıf kurduğunu bildiriliyor. Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Vakfı adını taşıyan bu kuruluşun mal varlığı 1000 TL. nominal değerli ve 10 bin adet imtiyazı pay senedinden oluşuyor. İstanbul 4. Hukuk Mahkemesi'nin 17 Temmuz 1978 tarihli kararı ile tescil edilen vakıf "yurdumuzun ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak, bilim, kültür ve eğitim alanlarında Türk toplumuna hizmet etmek gayesi" ile kurulmuş.

İlaçların hayırlı amacıyla piyasadan çekildiği ve fiyatlarının arttırıldığı günlerde böylece vakıf girişimlerinin bütün kalkınma edebiyatına rağmen ne anlama geldiğini sağır sultan bile duydu.

Kimbilir, Bay Eczacıbaşı belki de TV'de pazar günleri yayınlanan Vakıf dizisinden esinlenmiştir?

MİLYONLARCA GENÇİ BEKLEYEN GÖREVLER

Ülkemizdeki eğitim sorunları ile ilgili çok şeyler söylendi ve yazıldı. Bugün için de bu söylemler çok büyük bir ölçekte tekrarlamak mümkün. Çünkü sorunların belirtilmesinden öte, çözüm yolunda ciddi-ayrıntılı pek az çalışma var. Onlar da iktidardaki CHP dahil hiç bir hükümetçe hemen biç dikkate alınmadı, alınmıyor. Hatta şu noktayı da gözlemlemek olasıdır ki, CHP ağırlıklı hükümet, sorunların çözümünde demokratik zorunluluğunu yerine getirmek şöyle dursun, tam tersine aldığı kararlar ve hayata geçirdiği uygulamalarla çoğu zaman demokratik sıfatına bile gölge düşürüyor. (Liseler Disiplin Yönetmelikleriyle ilgili değişiklikler, Eğitim Enstitülerindeki kaypak, kararsız politika, yurtlarm boşaltılması kararı, bu uygulamaların ilk akla gelen örnekleri...)

EĞİTİM, ÜRETİM İÇİNDİR!

Yaratıcılıktan araştırmacılıktan kopuk, eğitimin üretim için planlanmadığı eğitimin sisteminin içinde bulunduğu durum yasadı-

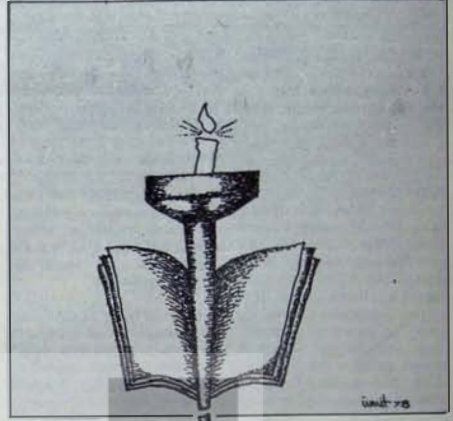
DEVRİMCİ YOL
"İKNA"
EDİYOR

Cumhuriyet Gazetesine aboneyseniz, sizin kapınızın da önüne 5. sayfası açık bir Devrimci Yol Dergisi bırakılmış olabilir. Hatta Cumhuriyet gazetesini okuduğunuz "devrimci" bazı gençler tarafından görülmüşse, bu eylem bu kadar da kalıyabilir. Fıllı bir saldırı ile karşılaşabilirsiniz. Bu, gençlerin "ne kadar eylemci" olduklarına bağlı.

Devrimci Yol, Cumhuriyet Gazetesinin sürdürdüğü yasında bazı noktaları eleştirerek ve bunların düzeltilmesini isteyerek onbeş günlük bir "İhtar" kampanyasına başlattı. Cumhuriyet Gazetesinin eleştirilmesine söylenecek bir şey yok. Nitekim YÜRÜYÜŞüne kadar çeşitli defalar Cumhuriyet'i eleştirdi. Bundan sonra da hiç kuşkusuz eleştirecek.

Ancak bugüne kadar umutlarını Cumhuriyet Gazetesine bağlayan, ceplerinde Cumhuriyet Gazetesini ele seçim sandıkları başında CHP'nin sandık gözlemciliğini yapanların, bugünkü davranışlarına ne demeli? Dün de "tek yol devrim" di, bugün de...

Kitlelerin devrimci mücadelesine inanmayan, bireysel terörü devrimci mücadeleyi biçimi olarak görenlerin böylesine bir kampanya yapabilecekleri bir başka eylem türü bulunmuyor. Şaşkınlığa dönüşen küçük burjuva aceleliliği gazete okuyanları tek tek "ikna" etmeye çalışıyor.

ğümüz kapitalist yapının doğal sonucu.

İçinde yaşadığımız kapitalist yapı içindeki eğitim, yalnızca ülkenin geri ve çarpık kapitalizminin birim sürede daha fazla kâr elde edebilmek için, ihtiyaç duyduğu uzman eleman ihtiyacının karşılanmasına yönelik planlanıyor. Bu, tümüyle üretime dönük kopuk planlama da, "genel kültür" vb. kıldan altında sürdürülüyor. Üstelik sorunun can alıcı bir diğer noktası da; bu yanlış planlama, ülke çapında kapitalizmin bölgeler arasında eşit olmayan gelişmesinden dolayı "fırsat eşitsizliği" şeklinde yaşama geçiyor. Bölgeler arasındaki "fırsat eşitsizliği" gelişmiş bölgelerdeki gelir düzeyleri farklı toplum kesit-

lerinin okuma çağındakileri için de geçerliliğini koruyor. Daha kasacası, bugün ülkemizde gelir dağılımı da toplumun genel yapısına uygun biçimde işliyor.

ORTA ÖĞRENİM KURUMLARI AÇILIYOR

Söylenenlerin temel amacı baştan sonra eğitim sorunlarını sıralayıp sızlamak değil. Ekim ayının başında tüm ülkedeki orta öğrenim kurumları yeni dönem eğitimine başlayacak. Başta işçi sınıfımız olmak üzere toplumun tüm ilerici kesimleri üzerinde git-tike dozunu ve şiddetini arttırarak sürdürülen baskı ve terör ortamında öğretime açılacak orta öğrenim kurumlarında eski-

TANILLI'DEN

"Cumartesi ve Pazar günleri benim bayramımdır. O günler dostlar gelir, geç saatlere kadar konuşuruz, sıla hasreti dindiririz. Pazartesi çok çuk bir gün olur benim için. Kimseler gelmez. Salı ve Çarşamba günleri yavaş yavaş kimsesizliğe alışırım. Perşembeyi gündün saymam, çabucak geçiyor. Cuma günü heyecan başlar, ertesi gün dostlar gelecektir."

Server Tanıllı böyle söylüyor. Dünyaca ünlü Stoke Mandeville Hastanesinde yatmaya mihlanmış yatıyor. Örgütlü faşist terörün seçtiği hedeflerden biriydi Tanıllı. Sosyalist bir bilim adamı olması nedeniyle başına gelmeyen kalmamıştı. İsteseydi bir holdingin yönetim kurulu üyesi veya büyük bir tekelin danışmanı olabilir, bir çok meslektaşının yaptığı gibi "köşeyi dönebilir-di." Bilime gönül verdiği için, işçi sınıfının davasının haklılığına inandığı için, faşizmin ve emperyalizmin karanlığına karşı savaş-tığı için şimdi belden aşağısı tutmayan bir biçimde hastanede yatıyor.

"Yürüyemem de, yaşam boyu tekerlekli bir sandalye kullanmak zorunda kalsam da en çok istediğim, en çok özlemli çektiğim şey yurduma dönüp bir an önce mücadelemde daha da içine girmek, inandıklarım uğruna daha çok işler yapmak." Demek ki Server Tanıllı'yı korkutamamışlar. Ölümün eşliğinden dönmeye karşın korkmamış, aksine daha bir bilmişmiş. "Ben bir sira nereriyim. Beni öldürmek için sıklıkla kurşunlar altında benim inandığım davaya sıklıdı." Nefes almasını güçleştiren yaralar artık neredeyse iyileşmiş. Amayataktan çıkması hâlâ olaksız. Bu yüzden de büyük bir rahatsızlık duyuyor. Hep aynı

Sosyal-İş üyesi Ankara GEMAS ve İzmir Köy-Koop Birliği işçileri grevde

DİSK'e bağlı SOSYAL-İŞ Sendikasının örgütlü bulunduğu Ankara'da kurulu GEMAS işyeri 25.8.1978'den bu yana grevde 15.5.1978'de başlayan II. Dönem toplu sözleşme görüşmeleri, işverenin uzlaşmaz tutumu sonucu uyumsuzlukla sonuçlanmıştı. İşverenin I. Dönem toplu iş sözleşmesi ile elde edilen kazanımlardan bile geri teklifler ileri sürmesi, otuz yakın maddede anlaşma sağlanamamasına yol açtı. Ekonomik hakların geliştirilmesine ilişkin taleplerin yanı sıra, Sosyal-İş'in iş güvenliği, 13 ve 17. maddelerin etkisiz hale getirilmesi, istifa halinde kıdem tazminatı gibi kalıcı kazanım hedefleri de uyumsuzluk konuları arasında bulunuyor.

GEMAS grevi SOSYAL-İŞ Sendikasının 1976 yılındaki SİSAG grevi gibi özel bir anlam taşıyor. Gemaş A.Ş., mühendislik ve kontrolörlik hizmetleri gören özel bir firma, TEK Afşin Elbistan Termik Santrali, Hoşap Elektrik Santrali, Gördes Barajı, PETKİM Alağa tesisleri ve Gemlik Azot Sanayii Amonyak Tesislerinin Tatbikat projeleri ile TKİ Afşin Elbistan işçi lojmanları ve Su Getirme projeleri Gemaş'ın yaptığı işler arasında bulunuyor. İşyerinde çalışan altmışaltı kişinin tümü Sosyal-İş üyesi. Çalışanların yirmialtı mühendis ve mimar, yirmiki teknik ressam olarak görev yapıyor, diğer üyeler idari ve hizmetli kadrolarda çalışıyor. Rakamlardan da açıkça görülebileceği gibi Gemaş, ağırlıklı olarak teknik elemanların çalıştığı bir işyeri. Gemaş grevine, işyerinde çalışan teknik elemanlar ve diğer işçiler elele çıktılar.

Gemaş işvereni, toplu sözleşme görüşmeleri boyunca, sendikayı ve işçileri oyalıyarak vakit kazanmaya çalışırken, kurduğu paravan şirket İSİS A.Ş. nin piyasada tutunmasını sağlama çabasıydı. Hatta bu paravan şirket adına piyasaya teklif verdiği bile öğrenilmişti. İşverenin tezgahladığı diğer bir kirli iş, hazırlamayı taahhüt ettiği Gördes Barajı kesim projelerini grev öncesinde tamamlanmadan E.I.E. İdareci Genel Direktörlüğüne teslim etmesi oldu. Gemaş patronu, E.I.E. İdareci ile anlaşarak projeyi ileride tamamlamak vaadinde bulundu ve tam teslim edilmiş gibi işlem görmesini sağladı, SOSYAL-İŞ Gemaş grevini kırmaya yönelik bu tür tezgahları bozarak, İşverenin oyunlarını boşa çıkardı.

Öte yandan İzmir Köy Koop Birliği çalışanları da II. Dönem toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin uyumsuzlukla sonuçlanmasına üzerine sendikaları SOSYAL-İŞ'in önderliğinde greve başladılar. Görüşmeler boyunca uzlaşmaz bir tutum içinde bulunan işverenin CHP'li yöneticilerine, SOSYAL-İŞ üyeleri, grev yerinde asılı bir pankarta en özlü biçimde cevap veriyorlar: UMUDUMUZ İŞÇİ SINIFIDIR. Sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışının vazgeçilmez bir gereği olan grev eğitimi, İzmir Köy Koop Birliğinde de başarıyla sürdürülüyor.

Orta öğrenimdeki milyonlarca genç, eğitimin temel gereksinimlerinin karşılanmasını bekliyor.

den düşülen yanlışlara meydan vermemek gerekiyor. Şurası artık herkesçe görülebiliyor. Hızla politize olan öğrenci gençlik, artık yalnızca içinde bulunduğu 'özel' in sorunlarıyla değil, ülke düzeyinde, içinde yaşadığı düzenin yarattığı sorunlarla da ilgileniyor.

Bu yüzden burjuvazi hızla politikleşen 'orta öğrenim gençliğini' olsun "kurtarabilmek", politika dışında tutmak, onları ansiklopedik bilgilerle dolu robotlar haline getirmek için, hızla yepyeni eğitim politikaları ve disiplin önlemleri geliştiriyor.

Bütün bu yönetimsel düzenlemelerin yanısıra gençliği faşist örgütlenmelerin güdümünde stüdüner haline getirmeye çalışan, ve baslı ve terörle sindirmeye uğraşan faşist odakların, yeni dönemde tüm ülkede geliştirdikleri sindirme ve yıldırma politikalarına eğiliminde bir saldırı içinde bulunacaklarını söylemek de pek gelecek için varsaymada bulunmadık olmayacaktır. Bu durumda tüm ilerilere ve demokratlara görüşler düşmektedir. Geçmişte yapılan yanlışların tekrarlannmasında defa dram değil komedi olacaktır. Faşistlerin geniş yığıntıları politika dışında tutmaya çalışan planlarına karşı uyanık olunmalıdır. Onların istedikleri platformda mücadele edin, ilerici güçleri gençliklerinle bütünleştirmeyi, tam tersine koparıp. Bunu bilerek doğru çalıma biçimi hayata geçirilmelidir.

Yani, ilsel gençliğin birim ör-

gütlerini oluşturmak mücadelesinde; mücadeleyi doğru rayından saptıran, demokratik birim örgütlerinin çalışmalarını "siyasi" çalışmaya feda etmek yanlışının üstüne ödünsüz gidilmelidir. Ancak en az o denli dikkatli olunması gereken bir diğeri de, çeşitli baskı ve engellemeler yüzünden, bu uğurda verilmesi gereken mücadeleyi ertelemek, savsaklamaktır. Başarılması gereken iki mücadele düzeyi arasındaki (akademik-demokratik ve politik) bağı sağlıklı bir şekilde kavrayabilmektir.

Öğrencilerin akademik-demokratik yani kendi buldukları birimlerle karşılaştıkları sorunlarla ilgili verdikleri mücadelesinin, ülke çapında işçi sınıfının başını çektiği bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinden soyutlanmasına izin verilemez. Edinilen öğretici deneyimlere karşı, halen içinde bulunduğularını yanlış anlayıştan sıyrılmayan maco ve çoğuştu yaklaşımlarda gözüldü edilemez. Bu anlayışların hemen bepsi demokratik birim örgütlerindeki çalışmaya, kendi "siyasi" örgütlenmeleri için bir basamak gibi yorumlamak ve demokratik birim örgütlerine kendi "siyasi" örgütlerini adam buldukları bir kaynak gözüyle bakmaklardır.

Birim örgütlerinde verilen akademik-demokratik mücadele, o birimde çalışan tüm kitlelerin karşılaştığı acil sorunların çözümüne yöneliktir. Bu sorunların çözülmesinde yuhondaki mücadele göstermelik bir mücadele de-

ğildir. Akademik-demokratik mücadelede elde edilecek kazanımlar, mücadelenin daha iyi koşullarda verilmesini olanaklı kılarken diğer yandan da kitleye kolektif çalışma bilinci aşılacaktır, örgütlü çalışmanın sağladığı somut kazanımları siyasi çalışmaya açık hale getirebilir.

Orta öğrenim kurumlarında, birim sorunların çözümü yolunda verilecek mücadele, yukarıda kısaca değinildiği gibi içinde yaşanan kapitalist yapıdan kaynaklanmakla birlikte, çözümü belirli sınırlar içinde kalsa da, yapı içinde de olanaklıdır. (Örneğin, meslek liselerindeki emek sömürüsüne son verilmesi, meslek

lisesi mezunlarına üniversite girişinde eşit hak verilmesi, sınıf, yemekhane ve pansiyonlardaki sağlığa aykırı koşulların düzeltilmesi, kültürel ve sportif olanakların sağlanması, orta öğrenim yönetmeliğindeki anti-demokratik yönetmelik hükümlerinin kaldırılması vb.

AKADEMİK-DEMOKRATİK MÜCADELE POLİTİK MÜCADELE EKSENİNE OTURMALIDIR

Bu yüzden, akademik-demokratik mücadelenin kazanımlarını doğrudan düzeni etkilemek. Ancak işçi sınıfının partisi öncülüğünde vereceği mücadele düzeyinin bir bütün olarak değişmesini dolayısıyla siyasi iktidarı hedefler.

Ancak sapkın akımlar anlayışları akademik-demokratik mücadele ile siyasi mücadelesinin arasındaki bağı doğru olarak kavrayamamakta ve bu yüzden de süreklilik açmazlara düşmektedir. Somut talepler doğrultusunda yönlendirilen bir öğrenci hareketi, yapılan bir forum ya da toplantı amacından hızla koparılarak "tek yol devrim", "yaşanan halk sava-

şı" vs. türden sloganlar ve aynı içerikli konuşmalarla hedeften uzaklaştırılıp, hareketin yarattığı olumlu potansiyel böylece somursuzca çarçur edilebilmektedir.

Buradan politik mücadelenin gözüldü edilmesi ya da ertelenmesi sonucu çıkarılmamalıdır. Politik mücadele elbette verilecektir. Doğaldır ki akademik-demokratik mücadele de siyasi içerikli tavrlar alınabilir. Ancak bu politik tavrlar işlerim hiç bir biçimde gençlik sloganı hem defter çerçevesinde mücadeleye sokmayla ertelenmesi gerektiği unutulmamalıdır. Aksi takdirde demokratik birim örgütleri çeşitli grupların kırışma alanı haline gelir ki bu da emegen güçlerin saldırıları karşısında örgütün eriyip yokolmasına neden olur. Orta öğrenim kurumları açılarak, tüm ileriler düşen görev, demokratik birim örgütlerinin "kızır siyaset" tartışmaları yapılan alanlar haline gelmesine izin vermemek, yoksun birim örgütleri kurmaya çalışmaktır. Örgütlü, disiplinli kitle mücadelesinin tüm faşist saldırılara karşı tüm anti-demokratik yönetsel hükümlerine karşı en güçlü silah olduğu süreklilik vurgulanmalı ve hayata geçirilmelidir.

YÜRÜYÜŞ okurlarından "Oy farfara" ve faşist sözlen

Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun "anarşinin kaynaklarını kurutma" gerekçesiyle binlerce öğrenciyi hem de snp döneminde sokak ortasında bırakan kararı CHP İktidarının sağ ve sol terörizmi aynı ağırlıkta göstererek "tarafsız" olma mantığını yeni bir örneği oldu. Her "tarafsız" girişimde olduğu gibi bu karar da sonuç olarak demokratik hakların sınırlandırılmasına yeni bir adım olmanın başka birşey değil.

Boşaltma kararının uygulanış sırasında olanlarda oldukça ilginç: Kararın "uygulanması" yöneticileriyle, ihzmedileriyle, öğrencileriyle faşizmin saldıran işleri haline gelen yurtların, yeniden öğrenci alımına başlanıldığında ne hale geleceği konusunda şimdiden ipuçları veriyor. Saldırı işleri arasında en önde gelenlerden Ankara'daki Site Öğrenci Yurdu'nun boşaltılması bu konuda iyi bir örnek.

Bundan iki ay kadar önce "İçeriden polis ateş açıldığı" gerekçesiyle "boşaltıldığı" Radyo ve Televizyon'dan İlan edilen bu yurt, sağ günün tekrar boşaltıldı! Önce direniş karar alan öğrencilerin daha sonra MHP milletvekillerinin müdahalesi ile direnişin vazgeçtikleri, MHP'nin basını yazdıklarından anlaşılıyor.

Yurt kapasitesinin esasen çok altında olan yurtta kalanların bir avuç militan dışındakileri bavullarını alarak yurdu terk edip gittiler. Ama yurtta kalan öğrencilerden çok daha fazla sayıda militan ülkücü yurt çevresinde toplanmıştı. Caddede sokaklarda korsan yürüyüşler düzenlendi, hem de polisten gözleri önünde. İlericiler coplamak için çoğu kez yoktan fırat arayan ve yaratan polislin kılı kırpağanıyordu bile. Ülkücüler daha sonra Yurt yanındaki sokağı işgal ettiler, trafik yavaşlar dahil herkese kapandı. Bundan sonra olanlar ise "ülkücü" gençliğin ülkülerinin "kültür" birikimini sergilemesi açısından öğretici ve herhalükarda çok eğlendirici oldu. Çünkü ülkücülerin söleni haşlamıştı.

Önce sokağa gruplar halinde oturan ülkücüler karanlıkta mum ışıkları altında ders çalıyordu pozları verdiler. Bazı gruplar ise avazları çıktığı kadar "Başbuğ Türkeş" diye bağıyorlardı.

Daha sonra ateşler yakıldı. Çevrede yanıcı ne varsa ülkücülerin sölen ateşli kılı kullanılıyor. Yol kenarına bırakılan PTT'ye ait telefon direkleri de bir anda ateşe verildi. Ülkücü gençlik eğlensin, ısınsın diye olacak polis bu yağma ya hiç ses çıkarmıyordu. Ateşler çevresinde dalreler oluştu ve büyük "sölen" başladı. Sölen

programı faşist kültürü dağıtıcının dehşetli zenginliğinin ortaya çıkarıldığı. Bu bağarık özetle ve bütiyniyle bilmekten tekrarlannan "oy farfara farfara" ve "başbuğ Türkeş" çığlıkları İdi. Bunlara birde ortağlıca fırlayıp, çadır tiyatrolarının çaptan düşmüş dansözlerini kıskandıracasına gerdan kırıp şıkır şıkır göbek atan "bozkurtçuklar" da eklencele manzara daha da görkemli oluyordu... Yok hayır, ülkücü gençliğin hakkını yememek gerekli... Dağarcığın hepsi bu değildi. Türkeş ve "oy farfara"ya, "Genç Osman", "Ülküdar'a Giderken" ve "Yaylalar, Yaylalar" da çeşni katıyorlardı. "Sölen" in umumi manzarası ise "Oy Farfara Farfara", "Başbuğ Türkeş", "Ne de Yararış" nidalarına Allah çekenler atış üstüdenhopyanlarda katılınca tamam oluyordu. Böylece bir bakıma "İslam Zaferileri" ile Şamancı faşistlerin herbiri de bütün edilmiş oluyordu adeta. Bütün bu şamata da oy farfara tempasına en iyi uyan, en başarılı kişi de MHP milletvekli Turan Koçan İdi. Ülkücüler de onun bu hakkını teslim etmekte gecikmediler; "Bozkurt Turan" diye tempo tutarak.

Olay yerinde bulunan polisler de kendilerine sunulan bu programdan anlaşılınan fazla hoşnut kalmak olacaktı ki "boşaltılan" yurt binarına pankart asmak için trmanan faşistlere yurdun işildaklarını yakarak yardımcı oluyorlardı. Endişeleri herhalde tonsunucuların karanlıkta düşüp biryerlerini kırmalarıydı.

Ankara Site Öğrenci Yurdu İki ayda ikinci kere işte böyle boşaltıldı. Ama ne var ki "öğrenciler" bala polislin gözleri önünde yurda istedikleri gibi giriş çıkabiliyorlar. Yurdu ülkücü karargahı haline getiren yöneticiler hala yerlerinde duruyor. Poliste bütün bu olanlara bakmakla yetiniyor. Bütün bunlara birde MHP'liler semtke bogsan evleri, ya değerinin üstünde para teklif ederek, ya da tehditle kiralamaya başladıkları eklenirse, yurdu yeniden açılış tarihi olan Kasım ayında değişen birşey olmayacağı kestirmek şimdiden zor değil. "Tarafsız" karar alınca "kurunun yanında yaş da yanabilir" diyen CHP yöneticileri Site yurdu örneğine iyi bakmalı da kararlarının muhasebesini bir kez daha yapsınlar.

Ş....
Uzğörenler sok. Cebeci
ANKARA

HABER VAR

biçimde yatamadığı için iki satte bir yüzüstü yata sirtüstü çevrilmesi gerekiyor.

"Bizim edebiyatımız, halkımızın duygularını dile getirme biçimleri diğer ülkelerden çok değişik ve zengin. Örneğin bizdeki 'can' ve 'canım' sözcüklerini içeren bir şiiri yabancı dile çeviremezsiniz, çünkü başka hiç bir dilde bu kavramların karşılığı yoktur." Tanilli gen, şakrak edebiyattan konuşuyor, büyük İran'lı şair Hafız'dan, Sadî'den dizele okuyor. Sonra İnan'daki son gelişmeler üzerine görüşlerini söylüyor. Sınırsız karşınızda belde aşığı felçli, yatagından çıkamayan birisi değil de İnan'dan yeni dönmüş birisi var. "İslam marksistleri" teriminin yanlışlıklarını, gerçekte olup bitenleri yanlışladığını, tersine yanlış bir kanıyı daha da yaygınlaştırdığını uzun uzun anlatıyor.

Stoke Mandeville Hastanesinde daha en az üç ay kalması gerekiyor. Sonra kuruşuna parçalanın omurluğunun tedavisi edilmesine başlanacaktır. Eğer başarılı olunursa Server Tanilli ayağa kalkıp yürüyebilecektir. Yoksa ömür boyu tekerlekli sandalye kullanacaktır.

Server Tanilli yurdundan, dostlarından uzak, yabancı bir ülkeden bir hastanesinde bir odada tek başına yatıyor. Yurdu dönceği, mücadelenin içine gireceği günlerin özlemini çekerek. Onu yalnız bırakmayın, eliniz değerse bir mektup yazın. Özdilediği yurdundan, kavgasından habeler verin. Bütün ilerilercin, demokratların, sosyalistlerin Server Tanilli'ye olan ortak borcudur bu. Adresi: Server Tanilli, Stoke Mandeville Hospital, Ward 3 X, Stoke Mandeville, Bucks. İNGİLTERE.

YENİ ÖĞRENİM DÖNEMİ

HALİM BULUTOĞLU

Birçok üniversite ve yüksek okulda yeni öğretim yılı Ekim ayı içinde başlıyor. Gerçekte, yeni öğretim yılı başlıyor, demek gerçeği tam anlamıyla yansıtmıyor. Çünkü birçok okul geçen öğretim yılında çeşitli nedenlerle aksamış olan dersleri tamamlamak üzere açılıyor.

Üniversite ve yüksek okullarda, son yıllarda düzenli ve sürekli eğitimden söz etmek olanaksızlaştı. Düzenlenen öğretim takvimlerinin eksiksiz ve tamı tamına uygulandığı okulların sayısı yok denecek kadar azaldı. Artık sorun, düzenlenen öğretim yılı takvimlerinin tamı tamına uygulanması değil, semestir ve sene kaybının önlenmesi için ne yapılması gerektiği sorunu haline geldi. Faşist saldırıların hedefi haline gelmiş okullarda bu sorun daha da belirgin bir biçimde gözleniyor. Sene kaybının önlenmesi birçok okulun yönetimine eğitim düzeyi ve yeterliliğini sağlamakdan daha önemli bir sorun olarak ele alınmaya başladı. Bunun için de semestr süreleri kısaltılmış, hızlandırılmış eğitim uygulamaları gerçekleştirilmeye başlandı. Öğretim programına alınması planlanan konuların çoğunun bu uygulama sonucunda atlanması ve üstünlükü geçilmesi olağan hale geldi. Bu, gelişkinlik düzeyleri ne olursa olsun çoğu okulda, okul yönetimlerinin ortaklaşa benimsedikleri bir "çözüm" olarak saptandı. Hatta uzun süre kapalı kalmış okullarda bu uygulamalar öğrencilerin ders görmelelerinin sağlanmasına kadar vardı. Sonuçta ise öğrenciler arasında başarısızlık oranı giderek artmaya başladı.

EĞİTİM SORUNU GÜNDELİK ÇÖZÜMLERLE GEÇİŞTİRİLEMEZ

"Başarılı" öğrencilerin eğitiminin yeterliliği ise tartışma götürür durumdadır. Eğitim kurumlarının içinde bulunduğu bu durumu yalnızca meydana gelen olaylarla ve faşist saldırılarla açıklamak mümkün değildir. Böyle olsaydı, büyük bir olasılıkla çözüm için atılması gerekli adımlar daha belirgin ve basit olacaktı. Sorunu soyut bir "eğitim" "düzene bağlılığı" kavramıyla da açıklamak yeterli olmayacaktır. Bu durumda ülkenin verili somut şartları gereği sorunu bugünden ve derinlemesine ele almaya belki gerek kalmayacaktır. Bugün eğitimin kurumlarında en güncel sorun eğitimde ve eğitim birimlerinde problemlerin, bugünden yarıma gündelik çözüm bulunmaya çalışılan bir anlayışla ele alınmasıdır. Bu anlayış ise, farklı düşüncelere de olsa, hem hükümete yetkililerince, hem öğretim üyelerince, hem de öğrencilerince büyük ölçüde benimsenmektedir.

Diğer bir deyişle tüm sorunlar, örneğin nasıl yapılsa da sene kayıpları telafi edilse, gibi bir soruna indirgenmektedir. Hükümet yetkililerince yapılan hemen tüm açıklamalarda öğrencilerin sene kayıplarının asgariye indirilmesi için düşünülen önlemlerden söz ediliyor. Kayıpların önlenmesi için tüm önlemlerin alınacağından ve öğretim kurumları yöneticilerine bu konuda her türlü yardıma hazır olduğundan dem vuruluyor.

Bunlar gerçekten, öğrencilerin mağdur olmalarını önlemek için mi düşünül-

mektedir? Bu soruya olumlu yanıt vermek mümkün değildir. Çünkü bugünkü hükümeti asıl düşündüren, üniversite öğrencilerinin sene kaybı değil, üniversite kapılarında var olan yığınların yarattığı toplumsal huzursuzluktur. Üniversite ve yüksek okullarda öğrenim yılının uzaması, bu öğretim kurumlarına girmeye hak kazanmış olanların uzun süre beklemelerine neden olacaktır. Hem sene kayıplarının önlenmesi hem de üniversite sınavlarını kazanmış olanların gecikmesiz öğrenime başlamalarını sağlanması, eğitimin niteliğinin ikinci plana itildiği önlemlerin alınmasına yol açmaktadır.

Bu önlemler ise Türkiye'deki toplumsal düzenin özüne ters düşmektedir. Türkiye burjuvazisi için ülkemizde sürdürülen eğitimin geri düzeyi pek önem taşımamaktadır. Emperyalizme bağlı bir geri Türkiye kapitalizminin yaratıcı ve gelişkin beyinlere uzun boylu gereksinimi, daha doğrusu böylesi beyinleri rasyonel bir biçimde istihdam edilebilir olanağı yoktur. Hatta bir açıdan, eğitimin geri düzeyi, Türkiye egemen sınıfları için olumlu bazı yararları da içermektedir. Bu, sözü edilen eğitim düzeninin, üniversite ve yüksek okul mezunlarının kültür düzeyini düşük tutarak onların düzenin çarklarına daha kolay uyum göstermesine olanak sağlamasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye'de eğitimin, son yıllardaki uygulamaları iyice geri bir konuma gelmiş olan düzeyi, öğrenciler tarafından "düzey önemli değil, yeterli sene kaybolmasın" mantığıyla ele alınmamak durumundadır. Üniversite ve yüksek okullarda düzenli eğitimin sürdürülmesi için mücadele edilmesi zorunludur. Faşist saldırıların, kendi üstünlükleri olmayan okullarda temel olarak eğitimi aksatmak hedefini seçtikleri bir dönemde, düzenli eğitimin gerçekleştirilmesi anti-faşist mücadelede önemli bir görev durumundadır. Bu görev, bir yarıyla faşist güçlere karşı etkili, kitlese ve aktif bir mücadeleyi gerekli kılarken, diğer yarıyla de her olay sonucu okulların yönetimine kapatılması anlayışına karşı durulmasını da zorunlu kılmaktadır.

SALDIRILAR SONUCUNDA OKULLARIN KAPATILMASI, ANTI-FAŞİST BİR TEPKİYİ DİLE GETİRMekten UZAKTIR. TERŞİNE BU, FAŞİST GÜÇLERİN İŞİNİ KOLAYLAŞTIRMAKTADIR. FAŞİST SALDIRGANLIĞIN ETKİNLİĞİ OLMAYAN OKULLARDA DÜZENLİ EĞİTİM GERÇEKLEŞTİRMEK KADAR ETKİLİ, SONUÇ ALICI BİR MÜCADELE BUGÜNÜN ŞARTLARINDA DÜŞÜNÜLEMEZ.

Olaylar sonrasında okulların kapatılması, ilerici kadroların bulunduğu okul yönetimlerine de yer yer benimseniyor. Oysa günümüz şartlarında saldırılar sonucunda okulların kapatılması anti-faşist bir tepkiyi dile getirmekten uzaktır. Tersine bu, faşist güçlerin işini

"Yolumuz işçi sınıfının politik hareketinin yoludur" diyen gençleri önümüzdeki öğrenim yılında önemli görevler bekliyor. Yüksek öğrenim kurumlarında gençlik yığınlarının mücadelesini etkisizleştirip amacından sapıran bozguncu akımlara karşı mücadele etmenin yanı sıra, eğitimin demokratikleştirilmesi doğrultusundaki mücadele hedeflerinin de saptanması görevi, her şeyden önce bilimsel sosyalist gençlere düşüyor.

kolaylaştırmaktadır. Faşist saldırıların etkinliği olmayan okullarda düzenli eğitimi gerçekleştirme kadar etkili, sonuç alıcı bir anti-faşist mücadele bugünün şartlarında düşünülemez. Elbette bu, her ne pahasına olursa olsun her gün eğitimin sürdürülmesi anlamına gelmeyecektir. Somut şartlar kısa süreli aksatmalara yol açacak eylemleri de gerekli kılabılır. Bununla birlikte genel yaklaşım yukarıda belirtilen biçimde olmak zorundadır.

BİRİM ÖRGÜTLENMELERİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER AŞILMALIDIR

Üniversite ve yüksek okullarda birim örgütlenmelerinin önemi tartışılmayacak derecede açıktır. Birim örgütlerinin anti-faşist mücadelede geniş öğrenci kitlelerini hareket ettiren bir fonksiyonu iyi değerlendirilmelidir. Son yıllarda yaşanan deneylerde bu konuda olumsuz yanlar ağır basmaktadır. Birim örgütler, okul yönetimlerince ciddiye alınacak bir gücü oluşturamamaları bir tarafta, kitleleri hareket ettiren işlevlerini de büyük ölçüde yerine getirememektedirler. Bu durum, birçok okul yönetmeliklerinin okul içinde çalışma yapan ve tüm öğrencilerin doğal üye oldukları öğrenci temsilcilerinin kurulmasını engelleyen konunun olduğu kadar, belki de daha çok, bozguncu akımların yarattığı tahribatın sonucudur.

1973 sonrası dönemde birim örgütlerinin kurulması ve hızla gelişmesi, öğrenci kitleleri arasında önemli bir anti-faşist potansiyelin varlığını gösterdiği durumdaydı. Gerçekten de bu tür örgütlenmelerde başlangıçta belli olumlu adımlar atıldı. Ancak daha sonraki gelişmeler aksi yönde oldu. Birim örgütlerinin yönetimleri, giderek belirli grupların, ödenimleri kabul ettirme, varlıklarını benimsenme anlayışıyla ele alınmaya başladılar. Birim derneklerin çoğunluğu, okullarda belli somut hedefler etrafında doğrudan mücadele biçimleri geliştirerek öğrencileri hareket ettiren anlayışından uzaklaştılar. Okullarda anti-faşist birliğin sağlanması şöyle dursun, her gru-

bun başına buyruk işler yapmasına, geniş öğrenci kesimlerinin ise mücadeleye ilgisizleşmesine zemin hazırlandı. Birçok okulda demok yönetimleri dışında çeşitli grupların "eylem komiteleri" kurmaları ve kendi aldıkları kararları bu komiteler yoluyla gerçekleştirilmeye çalışmaları olağan bir uygulama haline geldi.

Bugün bu alanda tam bir örgütsüzlük ve başıbozukluk hüküm sürmektedir. Geniş öğrenci kesimlerinin birim örgütlenmelere karşı duyduğu gıvensizlik ve bunun yarattığı ilgisizlik, küçük burjuva devrimcileri, maocu, göşist grupları uzun boylu ilgilendirmektedir. Eğer kendilerine "önemli" gördükleri işleri kendi dar grupları aracılığıyla gerçekleştiriyorlarsa geniş kesimlerin katılımına ne gerek vardır! Saptadıkları işlerin ve mücadeleye biçimlerini ise çoğunlukla geniş kesimlerin katılımını gerekli kılmadığı bilinmektedir. "Kadrolar" karar alır, "kitleler" ise bu karara uyan anlayış budur. "Kararları uyan" kitlelerin duyarlılığı ve ilgisizliği bu gruplar üzerinde durmayı gerektiren bir sorun değildir. Sonuç olarak üniversite ve yüksek okullarda demok yönetimlerince yapılanlar günlük ve belli bir perspektifi olmayan, sığ ve biçimsel eylemlerden öteye geçmemektedir.

Bu durum, okulların faşist tertiplere ve saldırılara karşı savunmasız kalmasına neden olmaktadır. Faşistlerin bu durumda faydalanarak çeşitli okullarda etkinlik kurmaları, yaşanan örnekler olarak bilinmektedir.

Birim örgütlenmelerinde gözlenen bir başka zaaf da, öğrenci temsilcilerinin kurulmasının birçok yüksek okul ve üniversitede yasalarca engellenmesidir. Her öğrencinin doğal üye olduğu öğrenci temsilcilerinin geniş kesimlerin mücadeleye katılımını ve alınan kararların kabul edilmesini engelleyen bir durumun oluşmasını önlemektedir. Öğrenci örgütlenmesine katkısı sınırlanacak kadar fazla olan öğrenci temsilcilerinin kurulabilmesinin önündeki engellerin kaldırılması için çalışmalar önümüzdeki dönemde önemli bir görev olarak durmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek okullarda yönetmelikle sağla-

Mİ VE GENÇLİK HAREKETİ

nan, ancak bugüne kadar gerçekleştirilemeyen öğrenci temsilcilerinin işlerliğe kavuşturulması ilk hedef olarak saptanabilir. Diğer yüksek okul ve üniversitelerde ise konuya ilişkin fiili uygulamalar gerçekleştirilebilir. Yasaların ve yönetmeliklerin zorlanması ve giderek aşılması, somut şartların olanaklı kıldığı fiili uygulamalarla mümkün olacaktır. Konuya ilişkin olumlu örnekler yaşanmıştır. Bu görev üniversiteler kanununun ele alındığı şu günlerde daha bir önem kazanmaktadır.

Ne var ki öğrenci temsilcilerinin işlerliğe kavuşturulması, öğrenci örgütlenmesinde doğru anlayışın hakim kılınmasını kendiliğinden sağlayamayacaktır. Yaşanılan örnekler öğrenci temsilciliğinin maocu ve göşist gruplar elinde işlevlerinden sapıtıldığını, özünün boşaltıldığını göstermektedir. Bu yüzden doğru örgütlenme biçimlerini örnek ve hayata geçirilmesini sağlamak kadar, maocu ve göşist grupların öğrenci yayınları üzerindeki etkinliğini kırmak da önemlidir. İkinci görevin başarılması, birincinin hayata geçirilmesini kolaylaştıracaktır.

EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİNDE HEDEFLER

Eğitimin demokratikleşmesini sağlayacak somut hedeflerin belirlenmesi sorununa bugüne kadar yeterince eğilindiği söylenemez. Eğitim demokratikleşmesi özellikle öğrenci kesiminde okullarda faşist işgallerin kırılması ve demokratik yönetimin sağlanması olarak ele alınır. Faşist saldırganlığın özellikle MC döneminde azgınlaşması, okullarda silahlı işgal girişimlerinde bulunması, bu anlayışın yaygınlaşmasında etkili oldu.

Faşist saldırganların öğretim kurumları üzerindeki etkinliklerinin kırılması ve tabanların daraltılması eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesinin önemli ve ertelenemez bir parçasıdır. Ancak tümü değildir. Üniversiteler arasında ve çeşitli yüksek okul ve üniversitelerinde kendi yasa ve yönetmeliklerinde var olan anti-demokratik hükümlere karşı mücadele bugüne kadar gereğince ele alınmamıştır. Faşist güçlerin çoğunlukla bu anti-demokratik hükümlerden faydalanarak örgütlenmelerini yaygınlaştırdıkları düşünülürse, bu mücadelenin önemi daha iyi kavranacaktır. Bu mücadeleyi ve uygun hedefler saptanmasını zorunlu kılan diğer bir önemli neden de, 1750 sayılı Üniversiteler Yasasının Anayasa Mahkemesince iptali üzerine ortaya çıkan durumdur. Bu duruma ilgisiz kalmak, eğitimin demokratikleşmesi kavramını ciddiye almamak demektir. Öğrenimin temel ögesi durumundaki öğrencilerin yeni yasa hazırlıklarında seyirci durumuna düşmesi kabul edilemez.

Çeşitli öğrenci derneklerinin yönetiminde bulunan bozguncu akımlar demokrasi mücadelesi anlayışları gereği sorununa gereken ilgiyi göstermemişlerdir. Bu grupların öğrencilerin somut sorunlarıyla ilgilenme anlayışları, keskin devrimcilik edebiyatı ardında sağ ekonomizmi simgelemektedir. Kitlelerin somut sorunlarıyla ilgilenmek, bu gruplarca

kendi grupları için öğrenci kitlelerinin sempatisini kazanmak anlamını taşımaktadır. Bu ise öğrencilerin günlük ve kısa vadeli sorunlarıyla yetinmelerini, kısa süreli tatmin edici işlerle uğraşmalarını getirmektedir. Kesin kurtuluşun devrimle olacağı edebiyatı arkasında, göze hoş gözüken, fakat somut hiç bir kazanım sağlamayan işlerle uğraşılması, öğrencilerin somut sorunlarıyla ilgilenmek gibi gösterilmeye çalışılmaktadır.

Somut sorunların çözümünü kısa vadede teksir dağıtmakla sınırlayan, uzun vadede ise "devrimle" özdeşleştiren bozguncu akımların ilgi alanlarına, üniversiteler yasasının anti-demokratik hükümlerden arındırılması, anti-demokratik yönetmeliklerin değiştirilmesi için mücadele etmek giriyor. Bu konuda yaptıkları tek şey her şey olup bitikten sonra işin yaygarasını yapmaktır. Sapkın akımların eğitimin demokratikleşmesi mücadelesinde keskin laflar ardına saklanan sağ yaklaşımı gözler önüne serilmeli, bu alanda etkin mücadelelere girilmelidir.

Bilimsel sosyalist gençler, eğitimin demokratikleştirilmesi yolunda ve saptanan hedefler doğrultusunda varolan eksiklikleri süratle doldurmak görevi ile yükümlüdürler. Bütün üniversite ve yüksek okullar için geçerli olacak tek bir çerçeve yasa ve her okulun somut şartlarında belirlenen yönetmeliklerin uygulamaya sokulması için mücadele ön plana çıkarılmalıdır. Öğrencilerin okul yönetimlerine katılmaları, idari ve akademik özerkliğin sağlanması gibi birçok demokratik hükümlerin bu yasa da yer almasına çalışılmalıdır. Önerilerin geliştirilmesi ve bu önerilere uygun mücadele yöntemlerinin saptanması doğrultusunda öğretim üyelerinin örgütleriyle yakın ilişkiler içine girilmelidir.

SAPTANAN HEDEFLERE VARMAK İÇİN GÜÇLÜ BİR ÖRGÜTLENME ZORUNLUDUR

İşçi sınıfının politik hareketinin çizdiği doğrultu yürünemeyen, sorunların ve çözümlerinin doğru olarak saptanmasına yardımcı olduğu açıktır. Ancak saptanan hedeflerin ve çözümlerin doğruluğu sorunun yalnızca bir bölümünü oluş-

ÜNİVERSİTELER YASASINDA VE ÇEŞİTLİ YÜKSEK OKUL VE ÜNİVERSİTELERİN KENDİ YASA VE YÖNETMELİKLERİNDE VAR OLAN ANTI-DEMOKRATİK HÜKÜMLERE KARŞI MÜCADELE BUGÜNE KADAR GEREĞİNCE ELE ALINMAMIŞTIR. FAŞİST GÜÇLERİN ÇOĞUNLUKLA BU ANTI-DEMOKRATİK HÜKÜMLERDEN FAYDALANARAK ÖRGÜTLENMELERİNİ YAYGINLAŞTIRDIKLARI DÜŞÜNÜLÜRSE, BU MÜCADELENİN ÖNEMLİ DAHA İYİ KAVRANACAKTIR. BU MÜCADELEYİ VE UYGUN HEDEFLER SAPTANMASINI ZORUNLU KILAN DİĞER BİR ÖNEMLİ NEDEN DE, 1750 SAYILI ÜNİVERSİTELER YASASININ ANAYASA MAHKEMESİNCE İPTALİ ÜZERİNE ORTAYA ÇIKAN DURUMDUR. BU DURUMA İLGİSİZ KALKMAK, EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİNİ CİDDİYE ALMAMAK DEMEK TİR.

BİLİMSEL SOSYALİST GENÇLER, EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ YOLUNDA VE SAPTANAN HEDEFLER DOĞRULTUSUNDA VAR OLAN EKSKİLLİKLERİ SÜRATLE DOLDURMAK GÖREVİ İLE YÜKÜMLÜDÜR. BÖTÜN ÜNİVERSİTE VE YÜKSEK OKULLAR İÇİN GEÇERLİ OLACAK TEK BİR ÇERÇEVE YASA VE HER OKULUN SOMUT ŞARTLARINDA BELİRLENEN YÖNETMELİKLERİN UYGULAMAYA SOKULMASI İÇİN MÜCADELE ÖN PLANA ÇIKARILMALIDIR. ÖĞRENCİLERİN OKUL YÖNETİMİNE KATILMALARI, İDARI VE AKADEMİK ÖZERKLİĞİN SAĞLANMASI GİBİ BİRÇOK DEMOKRATİK HÜKÜMLERİN BU YASADA YER ALMASINA ÇALIŞILMALIDIR. ÖNERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ VE BU ÖNERİLERE UYGUN MÜCADELE YÖNTEMLERİNİN SAPTANMASI DOĞRULTUSUNDA ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ÖRGÜTLERİYLE YAKIN İLİŞKİLER İÇİNE GİRİLMELİDİR.

turmaktadır. Bu hedeflere varmak güçlü ve atak bir gençlik örgütlenmesiyle mümkündür. Bilimsel sosyalist gençlik örgütlenmesinin onu sapkın akımlardan ayıracağı, yani, politik çizgisinin doğruluğu ve şaşmazlığıdır. Ama bu ayırıcı yan geniş gençlik kesimlerini etkilemesinde ve, sapkın akımların etkisinden kurtarılmasında yeterli değildir. Pratikte atak, canlı ve öncü olmayan bir gençlik örgütlenmesi yalnızca hedefleri çizmekle vakit geçiriyorsa, gençliği örgütlemek adına gevezelik ediyor demektir. Mücadeleyi yönlendirmek, yanlışları anında görüp müdahale etmek, ancak mücadelenin içinde olmakla mümkündür.

Elbette bu her eylemin peşinden sürüklenmek anlayışıyla karıştırılmamalıdır. Atak olmak, cesur olmak, maceracılıkla özdeş değildir. Bireysel mücadele anlayışlarına, maceracılığa karşı uzlaşmaz bir konum tutturmak, vazgeçilmeyecek bir görevdir. Bu görev ideolojik mücadele ile birlikte örgütsel mücade-

leyi de gerekli kılmaktadır. Deneyeksizliği, gerekli müdahalelerin yapılmasında gecikmeleri ve yanlışlıkları ortaya çıkarabilir. Ama en iyi doğrunun pratikte öğrenilebileceği unutulmamalıdır. Önümüzdeki dönem bilimsel sosyalist gençler için önemli bir sınav dönemi olacaktır.

Bu sınav: Faşist işgallerin kırılmasında, faşist örgütlerin etkinliğinin sınırlanmasında en ön saflarda mücadele ederek; Maoculuğun, göşizmin, sağ revizyonizmin ve refonvizmin gençlik içinde var olan etkinliklerinin kırılması için yoğun bir ideolojik ve örgütsel mücadele anlayışını benimseyerek;

Geniş gençlik kesimlerinin somut sorunlarına faydacı anlayıştan uzak gerçekçi çözümler önererek ve geniş kitleleri seferber ederek;

Fedakar, aktif, disiplinli ve bilinçli bir mücadele anlayışı rehber edinilerek başarıyla verilecektir.

TÜRKİYE "İFLASIN EŞİĞİNDEN" KURTULAMAZ

YUSUF DOĞAN

Türkiye'de, kamu kuruluşlarının iç para gereksinimleri giderek artarken, ekonominin dış para gereksiniminin karşılanması yolunda "olumlu" haberler izlenmektedir. Bu "olumlu" haberler, ödemesi gecikmiş dış borçların erTELemesi ya da yeni kredi olanakları bulunmasını kapsıyor. Ancak, her borç erTELeme ve yeni kredi kullanımı, Ecevit Hükümeti'nin "kemerleri sıkma" politikasına bir halka daha ekliyor.

"Kemerleri sıkma" politikasına eklenen halkalar, özellikle kamu kuruluşlarının finansman gereksinimlerinin karşılanmasında "kıskaç" davranılmasında yoğunlaşıyor. Bu konu, Uluslararası Para Fonu'nun Türkiye için öngördüğü ünlü "stand-by" düzenlemesinde de vurgulanmış bulunuyor.

Günlük basında, sık sık konu edilen "stand-by" düzenlemesi, gerçekte Türkiye'nin ekonomik ağıda neler yapıp, neler yapamayacağını belirliyor. Şöyle:

* Merkez Bankası'nın net iç varlıklar ile kamu kesimine yönelik kredileri, üçer aylık dönemlere göre, belirli sınırları aşamayacaktır.

* Türkiye, "stand-by" düzenlemesinin birinci yılını kapsayan Mayıs 1978-Nisan 1979 döneminde, geç yıldan daha kısa süreli olarak yapacağı yeni borçlanmalarda 750 milyon doları, 5-10 yıl süreli olarak yapacağı yeni borçlanmalarda ise 1 milyar 500 milyon doları aşamayacaktır.

* Türkiye, "kemer sıkma" politikasına bağlı olarak likidite gereksinimlerini azaltmamayı istenmektedir.

* Diş ödemelerde ve transferlerde gecikmeye neden olunmayacaktır.

* Türkiye, diş ödeme güçlüklerinin aşılması amacıyla, katli kur uygulamaları, ödeme ya da transfer kısıtlamaları, ithalat kısıtlamaları ya da Fon üyesi ülkeler ile ikili ödeme anlaşmalarının yapılması gibi önlemlere başvuramayacaktır.

"Stand-by" düzenlemesi Türkiye'nin elini kolunu bağlamıştır. Ecevit Hükümeti'nin ekonomik yönlendirmeler için hareket serbestisi kısıtlıdır. Uygulamada karşılaşılan her güçlük, yeni bir kısıtlama daha getirmekte, "taze para" denilen yeni kredi olanaklarının kapısı ancak bu koşullarla açılmaktadır. Yeni krediler ise, Türkiye'yi diş borç batağında daha da derine itmektedir.

ÜÇÜNCÜ KREDİ DILMI

Uluslararası Para Fonu'nun Türkiye'ye sağlayacağı 210 milyon Özel Çekme Hakkı tutarındaki kredinin 30 milyonluk bölümü, Kasım ayı sonuna doğru gündeme gelecektir. Bu amaçla, Kasım ayı içinde Uluslararası Para Fonu'ndan bir heyet Türkiye'ye gelecek "inceleme" yapacaktır. Türkiye'nin kredi almaya değıp-değımediğine hükmedecek olan heyetin, "kemerleri sıkma" politikasının ne ölçüde sadakatle uygulandığını saptama yanında, kederde yeni bir delik açmayı yönelik önlemler önerceğı kuşkusuzdur.

Yukarıda da değinildiğı gibi, Uluslararası Para Fonu'nun Türkiye için öngördüğü "stand-by" düzenlemesinde, kamu kesiminin finansman gereksiniminin karşılanmasında "kıskaç" davranılması büyük ağırlık taşıyor. Kamu kesiminin Merkez Bankası kaysından yapılabileceğı borçlanmalar sınırlandırılmış bulunuyor. Akaryakıt ve şeker fiyatlarına yapılan zamlar, kamu kesiminin borçlanma gereksinimini azaltmaya yönelik girişimler. Örneğin, akar kut fiyatlarında yapılan zammın, yıllardan beri açık verdiğinden yakınılan Akaryakıt İstikrar Fonu'na 8 milyar lira dolayında fazla verir hale getirceğı belirtiliyor. Bu fazlalardan ise, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın zararları kapatmakta kullanılması söz konusu.

Ecevit Hükümeti, kamu kesiminin borçlanma gereksinimini azaltmak amacıyla, zam kararları alınırken, siyasal nedenlerle kesenin ağzını da açıyor. Memurlar için gösterge tablosunu değıştirecek, işe yardımcı devreye sokarak, yakacak yardımı arttırarak yeni olanaklar yaratmaya çalışıyor. Hazine'nin ise, bırakın yeni olanakları, mevcut maaşları karşılayacak gücü yok. Bulunabilen tek çözüm yolu, tekel ürünlerinden taşınma ücretlerine kadar uzanan bir biçimde yeni zamları yürürlüğe koymak.

"STAND-BY" IN İKİNCİ YILI

Bu arada Türkiye, Kasım ayında gündeme gelecek üçüncü kredi dilimini kullandıktan sonra, Uluslararası Para Fonu ile "stand-by" düzenlemesinin ikinci yılını özelliğini belirlemek üzere masaya oturacak. Para Fonu'nun "stand-by" düzenlemesine esas olan ve Türkiye tarafından Fon yönetimine sunulan "niyet mektubu"na göre, Ocak 1979'da uygulandaki "kemer sıkma" politikasının sonuçları değılendirilecek. Sonuçlar, düzenlemenin ikinci yılını alınaacak önlemleri de belirleyecek. Bu önlemlerin belirlenmesinde son söz kuşkusuz Uluslararası Para Fonu'nun olacak. Aksi takdirde, Para Fonu'ndan sağlanan krediler kesile, pek önemli değıl. Türkiye'nin Batı kapitalizmi ile olan bütün ilişkileri astaya alınacak.

"Stand-by" düzenlemesinin ikinci yılını ilişkin görüşmelerin geç 15 Mayıs 1979 tarihine kadar tamamlanması gerekiyor. Birbirini izleyen zamlar ve 1 Mart tarihinde yeni Bütçe yasaları ile yürürlüğe girmesine alışılan devalüasyonlar bu görüşmelerin "olumlu" sonuçlanmasının zorunlu koşulları.

Sabancı'nın can simidi LASSA, Koç'un can simidi bürokratlar

YİĞİT GÜNEL

Geçen haftalarda TV'de zihinlerde soru işareti yaratan bir reklam vardı: "Can simidi". Bu haftaki yeni spotlarla bu giz kalktı. Şimdi hergün beş-on kez yayınlanan bir spotla "Can simitlerinin Lassa'da olduğu" TV seyircisinin beynlerine çakılmak isteniyor...

Lassa: Evet, Sabancı Holding'in dev (!) yatırımları Sabancı'nın Koç karşıandaki en büyük başarılarından biri olan Lassa. Bundan birkaç yıl önce daha fizibilite raporları yapıp temeli atılırken piyasa kontrolünü de birlikte getiren kuruluş.

Ne olmuştu o günlerde? Yurt içi üretimi, iki yabancı kökenli devin Türkiye ayakları elde tutuyorlardı. Piyasada otomotiv sanayindeki gelişme nedeniyle önemli bir boşluk vardı. Ve yabancı kökenli iki kuruluş Good-Year ve Uni Royal genişleme (tevasil) istemine de bulunmuşlardı. Bu kapasite artırma isteğı o günlerin söyleneşiyse Lassa'ların etkişiyse Sanayi Bakanlığının raflarında kalmıştı. Birinde Koç Holding'in etkili payı olan bu yatırım isteklerinin karşılanmasında sadece bu holdingin köşeye sıkıştırılması sonucunu doğurmuştu, bunun yanı sıra piyasada büyük bir lastik darlığı doğurmuştu. Yine aynı dönemlerde bir söyleneşiyse daha yayıldı orantıda: "Lassa'ların etkişiyse ithal muslukları kısıldı". Gerçekten de bu alanda Sabancı grubunun istekleri tam olarak gerçekleşti.

Tartışmalar sanayi çevrelerinin kulislerinde kalmaktan çıkıp, renkli basına bile açıldı. Bir büyük renkli gazete de "iki büyük holdingten Sabancı grubu Koç'u köşeye sıkıştırdı" haberi bile çarşıtıcı bir şekilde ilan başlıklarına karşı yerleşti. Ve daha çok değırdeler yorumları birbirini izlemeye başladı. "Lastik tekeline eline alan Sabancı Otomotiv sanayisini kontrol etmek istiyor" a kadar vardırıldı bu yorumlarda...

Bugün gerçekten piyasada büyük bir güç olarak Lassa üretimi geçti. Sabancı'nın "Can simidi Lassa"lar holdingler mücadelesinde önemli bir araç olarak ortaya çıktı. Büyük holdingler arasında bu arada bir başka mücadele daha sürüyor: Diş bankaların temsilciliklerinde öncelik almak ve DÇM hesaplarında etkinlik. Sabancı'nın bankası olan Akbank ile Koç'ün önemli yöneticilerinin arabuk kazandığı Yapı Kredi arasında bu alanda amannız bir çatışma oldu. Sabancı'nın Yapı Kredi hisselerini ele geçirmek için harekete geçtiğı haberi bu bankanın hisse senetlerinde büyük sçramaya neden oldu.

Sermayenin bakan üzerinde ilan yoluyla süren ağır baskın bilindiğinden bunokular sık sık haberolarak gazetelerde yer almadı. Ama basında fazla dillenmeyen sessiz mücadele iki başpehlivanın uzayan emesini gibi karşılıklı amade gelinde sürdü gitti. Hatta sürüp gidince...

Sürüp gidince dediyemize göre, geçmiş bir nokta koyup günümüze gelelim. Ve geçelim yeni gelişmelere.

Bu günlerde hapateme ve zora düşürmede Koç Holding, yeni bir plan uygulayarak yeni kaleler zaptediyor. Daha önce kalburüstü teknişiyer devlet işletmelerinden kendii Holding grubuna transfer etmeyi aded eden Koç, bu yakında çok önemli bazı tesislerini devlet işletmelerine veriyor. İşte bu kişiler için "Koç'un can simidi bürokratlar" deniyor.

Peki ne önemli var bu bürokrat can simitlerini? Sabancı başta birkoç holding, Türkiye'de bazı büyük devlet kuruluşlarının üretimleri bağı olarak, onların üretim planmalarına uygun olarak kendi firmalarını harekete geçirmektedir. Bir anlamda dev devlet kuruluşlarına birkoç holding göbek bağıyla bağı bulunuyor. Kendileri için hayati önem taşıyan, üretimlerinin temel taşı bazı hammadde ve aramaları bu devlet kuruluşlarından alıyorlar. Doğal olarak bu önemli kuruluşlarda bütün holdingler etkili olma çabasından yararlıyorlar. İşte bugünlerde böyle bir kuruluşun, Petkim'in koluğuna bir eski Koç Holding koordinatörü oturdu. Güncüz Pamuk, Petkim genel müdürlüğü koluğuna Koç Holding koordinatörü koluğundan kalkarak geliverdi. Söyentilere göre, Koç, Petkim genel müdürlüğü için hükümete kendi koordinatörünü Maliye Bakanı Müezzinoğlu kanalıyla tavsiye etmişti...

Aynı şekilde Koç Holding'in yakınlarından Rahmi Onen de aynı dönemde Garanti Bankası genel müdürlüğü koluğundan ayrılıp, Merkez Bankası yönetim kurulundaki görevi kabul ediverdi.

Bu yeni gelişmeler arasında her ne kadar TV seyircisine "Sabancı'nın can simidi Lassa"lar duyurulmaktaysa da, ekonominin zor günlerinde gerçek can simidi "Vehti Koç'un can simidi bürokratlarıdır" Bunun en önemli göstergesi ise "zaman" olacak.

Ve bazı holdinglerin bu yeni gelişmeler nedeniyle basacakları fiyatlar bir süre sonra TV'deki "Can simidi Lassa"lar spotundan çok daha fazla duyulacak.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GENEL KURULU'NUN 33. DÖNEM TOPLANTISI GEÇTİĞİMİZ HAFTA BAŞINDA TOPLANDI. GENEL KURUL'UN BU DÖNEMKİ TOPLANTISININ GÜNDEMİNDE, ORTA DOĞU BUNALIMI, NIKARAGUA'DAKİ GELİŞMELER, İRKKİ GÜNEY AFRIKA REJİMLERİNE KARŞI MÜCADELE, BİR DÜNYA SİLAHSIZLANMA KONFERANSININ TOPLANMASI GİBİ ÇOK ÖNEMLİ KONULAR YER ALIYOR. DÜNYA SOSYALİST SİSTEMİNİN VE ANTI-EMPERYALİST BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN DÜNYA ARENASINDAKİ ETKİSİNİN ARTMASIYLA BARIŞ MÜCADELESİNDE GİTĞİDE ARTAN BİR ÖNEM KAZANAN BM GENEL KURUL TOPLANTISININ, BU KONULARDA ÖNEMLİ GİRİŞİMLERDE BULUNMASI BEKLENİYOR.

Birleşmiş Milletler 33. Genel Kurulu

Barış ve silahsızlanmaya doğru

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 33. Genel Kurula geçtiğimiz hafta içinde toplandı.

Birleşmiş Milletler Örgütü uluslararası ilişkilerin düzenlendiği, yönlendirildiği ve güdüldüğü uluslararası örgütlenmelerin dünya çapında, en üst düzeyde somutlanışıdır. İkinci dünya savaşının bitiminden hemen sonra kurulan bu örgüt, insanlığın başına büyük belalar açan faşizme ve onun neden olduğu savaş ortanına bir tepki olarak ortaya çıktı. Devletler arasındaki uyumsuzlukları hukuk ilkelere bağlı kalarak barışçıl yollarla çözmek, uluslararası hak eşitliği ilkelere üzerinde ilişkilerini geliştirmek, düzenlemek amacıyla kurulan bu örgüt 33 yıllık geçmişi içinde işlevlerini her zaman tam olarak yerine getirememiştir. Emperyalistler ve onlara ekonomik ve politik anlamda bağlı diğer ülkelerin savasını izleyen soğuk savaş ortanında BM örgütünü kendi amaçları doğrultusunda kullanmak istemeleri bunun başlıca nedeni oldu. Fakat başta Sovyetler Birliği olmak üzere diğer sosyalist ülkelerin ve giderek gelişen ulusal kurtuluş savaşları sonucu ortaya çıkan ilerici ve antiemperyalist ülkelerin örgüt çalışmalarına aktif olarak katılmalarıyla BM emperyalizm ve onun yandaşlarının at koştuğu bu örgüt olmaktan çıkıp, kuruluş amaçlarına uygun bir biçimde çalışan ve bu amaçları hayata geçirmekte önemli adımlar atabilen bir kuruluş haline geldi. Kısacası, emperyalizmin dünya ölçeğinde etki alanının daralmasına koşut olarak BM uluslararası politika ve ilişkiler düzeyinde emperyalizmin köyeye sıkıştırıldığı, uluslararası gerçek çıkarları doğrultusunda karar almaya zorlandığı bir platform durumuna geldi.

SİLAHSIZLANMA MÜCADELESİNİN ÖN ÇALIŞMALARI

25 Eylül günü çalışmalarına başlayan BM 33. Genel Kurulunda, Orta-Doğu sorunu, Nikaragua'daki gelişmeler, İran olayları gibi güncel konularda görüşülmekte beraber çalışmaların dünyaya barış ve silahsızlanma konularında yoğunlaşacağı anlaşılmaktadır. Altmışı yıllarda Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin yoğun çabalarıyla hayata geçirilmeye çalışılan barış içinde birarada yaşama ve yumuşama politikası ve bunun bir parçası olan silahsızlanma çalış-

maları bağlantıların aktif desteğiyle yetmişli yıllarda kurul çalışmalarının odak noktasını oluşturmuş ve alanlarda ilerici adımlar atılmıştır. 31. Genel Kuruldan başlayarak bu güne kadar BM Genel Kurul çalışmaları incelendiğinde bu durum açıkça ortaya çıkar.

Çalışmalarının büyük bir bölümünü silahsızlanma üzerine ayrılan BM 31. Genel Kurulu, aynı konuyla ilgili olağanüstü bir toplantının yapılmasını kararlaştırmış ve bu yolda tavsiye kararları almıştı. Daha sonra yapılan 32. Genel Kurulda bu tavsiye bağlayıcı karar haline getirilmiş ve 23 Mayıs-28 Haziran tarihleri arasında bu konular görüşmek üzere bir olağanüstü toplantı çağırısı yapılmıştır.

SOSYALİST SİSTEMİN ÖNERİLERİ

BM Genel Kurulunun olağanüstü toplantısında, barış içinde birarada yaşama ve silahsızlanma politikasının gerçek savunucuları olan Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler somut önerileri ile çalışmalarını yönlendirmişler ve emperyalist ülkelerin tüm engellemelerine rağmen bu konular da önemli adımlar atılmasını sağlamışlardır.

Detan'ın yarattığı okumu hava davalı bir dünya barışının gerçekleşmesi amacıyla yapılan öneriler şu üç başlıkta toplanabilir: 1) Nükleer silahların üretiminin durdurulması, 2) Kitlele tahribata neden olan silahların yapımının durdurulması ve yasaklanması. 3) Güvenlik Konseyi süvretli üyesi ülkeler silahlı kuvvetlerinin sayısını azaltılması ve klasik silahların sınırlandırılması.

Barış içinde birarada yaşama ve silahsızlanma mücadelesinin, uzun geçmişi, aşmak zorunda kaldığı engeller değerlendirildiğinde, bu önerilerin kısa zamanda gerçekleştirilmesini beklemek hayalciлик olacaktır. Silah üretiminin varlığı korkunç boyutları neden olduğu halklar arasındaki nüfus ve gıvensizlik ortanının dağıtılması, karşılıklı anlayış ve işbirliğinin sağlanması, bugüne kadar gerçekleştirilen anlaşmaların uygulanmasına gerek ortanının hazırlanması bu çalışmaların başarıya ulaşmasında ilk aşamayı oluşturmaktadır. Bu amaçla da nükleer silahların üretiminin durdurulması, tüm insanlığın geleceğini tehlikeye sokacak olan nükleer bir savaşın önlenmesi sorunlarına barışçıl yollarla çözüm aramaktan geçmektedir. Bu noktada Sovyetler Birliğinin, Orta-Avrupada silahsız-

lanmanın gerçekleştirilmesi, bölgede ki silahlı kuvvetlerin sayılarında azaltmaya gidilmesi ve genel planda devletlerin askeri bütçelerinde kademeli olarak indirilmesi gerçeği öneriler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu toplantıda ayrıca, Dünya barış konferansının düzenlenmesi bağlantılı ülkeler de dahil 130'a yakın ülkenin desteğiyle karara bağlanmıştır. Aslında bu konferansa ilgili çalışmalar 1973 yılından itibaren başlamış fakat gerçekleştirilmesi bugüne kadar emperyalist ülkeler tarafından engellenmiştir. Konferansa ilgili olarak oluşturulan komisyonun çalışmaları emperyalist ülkelerin yanısıra onlarla BM'de direk temas halinde hareket etmeyi adetti haline getiren Çin Halk Cumhuriyeti tarafından da engellenmiştir. Fakat son gelişmelere göre, bu türden bir konferansın toplanmasına başından beri karşı olan Fransa bile bu konferansa katılımı kabul etmek zorunda kalmıştır. Bu, BM'i gerçek amaçları doğrultusunda çalıştırmak yanı sıra onların başarısı olarak değerlendirilmelidir.

BM VE TÜRKİYE'NİN ÇÖZÜMSÜZLÜĞÜ

Önündeki bu sorunlarla çalışmalarına başlayan BM Genel Kurulu Türkiye açısından da özel bir önem taşıyor. Ülke içinde gittikçe artan politik ve ekonomik bunalmı gizeyebilme amacıyla dışarıdan taze kan bulmak gerektirdiği ve önemli daha da artıyor. Birçok çevrede bu Genel Kurul CHP hükümetinin ortaya attığı ve büyük basın övgüler yağdırdığı "yeni ve kıllıklı dış politikanın" erdemlerini yeniden ispat edilmesi için bir fırsat olarak değerlendiriliyor. İktidarın "kişillik dış politika" teraneyle Türkiye'nin uluslararası düzeyde saygınlığını artırma, ekonomik anlamda borçların ertelenmesi, yeni kredilerin sağlanması noktalarından somutlanan taze kan arayışlarında BM Genel Kurulunu bir platform olarak kullanmak istediği anlaşılıyor.

Ashnda Türkiye'yi uluslararası alanda yalnızlığa iten politikasında, demokratikleşme sürecinde ilerici adımların atılmaması ve BM'in kuruluşundan bu yana emperyalist ülkelere aynı savafta yer alarak gerek ulusal kurtuluş hareketlerine ve gerekse tüm ilerici hareketlere karşı tavır almamasıdır. Bu nedenle emperyalizm ile politik ve ekonomik bağ-

lar sürdürüldükçe ve üstelik ambargo kaldırılması uğruna ABD üslerinin yeniden açılması ve başka politik tavizler söz konusuken bu yalnızlıktan kurtulmak için sürdürülen çabaların boşa çıkması doğaldır. Belgrad Konferansında uğranılan başarısızlık gözlerönünde dururken halala sürdürülen bu ilişkiler çerçevesinde bağlantıların nasıl medet umulabilir? Daha toplantının ilk gününde Kıbrıs Türk Federatif Devletine genel kurulda söz hakkının büyük bir çoğunlukla reddedilmesi, Türkiye'yi bekleyen başarısızlığın ipuçlarını vermektedir. İçte demokratikleşme mücadelesininönüne engeller koyup dışta da emperyalizme ba-

ğumlu bir politika izlendikçe Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde istediği konuma glemeyeceği açıktır.

Türkiye'deki iktidar açısından bekleneni veremeyeceği şimdiden belli olan BM 33. Genel Kurulunda çalışmaların yoğunlaşacağı barış ve silahsızlanma konularında savaş tehdidinin kaldırılmasına yönelik çabaların hakim eğilim olması beklenmelidir. Tüm halkların bir kazanımı olan bu sonuca ulaşılmasının gerçek güvencesi ise başta sosyalist ülkeler olmak üzere ilerici antiemperyalist ülkelerin kararlı tavırları ve dünyanın tüm demokratik güçlerinin müdalesidir.

Arap dayanışması

Camp David'te sağlanan çerçeve anlaşmalarla ilgili olarak atılan zafer çığlıklarını, emperyalizm ve onun Orta-Doğu'daki işbirlikçilerinin keyfini kaçırın tepkiler bastırıldı. Beş Arap ülkesi tarafından oluşturulan Kararlık Cephesi bu tepkilerden en olumsuz oldu. Kararlık Cephesi Suriye, Cezayir, Libya, Güney Yemen ve FKÖ'den oluşuyor. Bu biriktiklik üçlü ihanet zirvesinin sonuçlanmasında ortaya çıkmış görünse de, gerçekte belli bir süre için Arap rejimleri arasında var olan direk temasından ve çok kısıtlı da olsa ortak tavır almalarından kaynaklanıyor. Vardık çerçeve anlaşmaların olumsuzlukları somut anlamda bir biriktiklik temel itici güç oluyor. Bölgede barış çabalarının ve Filistin sorununun güncelliği açısından böyle bir biriktiklik yol açan gelişmeleri bu açıdan gözden geçirmekte yarar var.

Uzun bir mücadele geçmişiyle sahip olan FKÖ, belli bir dönem boyunca, kendisine bağlı bazı kuruluşların düzenlediği bireysel terör girişimlerine destek olmuş ya da yeşil ışık yakmıştı. Fakat zaman içinde bu örgüt daha tutarlı bir yola girdi. Bölge içinde kendi konumunun yanında, diğer ülkelerin konumlarını, emperyalist müdahalenin boyutlarını ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist sistemin dünya politikasındaki etkisini de değerlendirerek gerçeği ve sonuç alıcı bir eylem biçimine doğru yöneldi.

Libya, Güney Yemen ve Cezayir bağımsızlıklarını kazandıktan sonra, sürekli olarak Arap halklarının Birliğinden yana ve emperyalizme karşı politikalarıyla Arap-İsrail savaşlarının hemen ertesinde kurulan Arap Birliğinin tavır savunucuları olmuştular.

Kararlık Cephesi'ne katılan diğer ülke Suriye ise, zaman zaman zılgınlar çizmesine rağmen (geçmiş dönemde Sovyetler Birliğiyle ilişkilerini koparması, FKÖ'ye askeri alanda müdahale etmesi), son zamanlarda Orta-Doğu'da barışın sağlanmasında Arap halkları arasında eylemsel planda da dayanışmanın güçlendirilmesinden geçtiğini göstererek Sovyetler Birliği'yle ilişkilerini yeniden düzenleyip Kararlık Cephesinin oluşturulmasına katkıda bulundu.

Böyle bir Cephe'nin kurulması ilk anda, ABD emperyalizmi tarafından dayatılmak istenen, barışın ikili görümlerle sağlanması politikasına karşı bir cevaptır. Carter tarafından diğer Arap ülkelerine de aynı platforma çekmek için görevlendirildiği Dışişleri Bakanı Vance'in Suriye devlet başkanı Hafız Esat'la görüş-

DENİZLERDE ANTİKÖMÜNİZM RÜZGARİ

HASAN BURAK

Yunanlı armatör Onasis'in mi-rasçısı kızı Christina'nın bir so-vyet yurttaşı ile, üstelik kısa bir süre öncesine kadar Sovyetler Birliği'nin deniz ticaret kuruluş-larında görevli bir Sovyet yurtta-şı ile evlenmesi, Batı basınında yoğun dedikodulara yol açtı. Olayın bu denli gürültü kopar-masının, gündelik dedikodular-dan öteye giden bir nedeni var. bu evlilik, kritik bir döneme, de-nizlerde antikömünizm rüzgarları-nın estirdiği bir döneme rastlı-yordur.

Bugünlerde kapitalizmin kaçını-lmaz devresel bunalımlarında birini yaşayan kapitalist armatörler, aralarında kıyasıya bir rekabete girmiş durumdadır. Bu arada kapitalizmin sözcüleri, he-def kaydırmaktaki ustalıklarını bir kez daha gösteriyorlar ve bun-alımın nedenini limanlarında görülen Sovyet gemilerine bağ-lıyorlar. Kapitalizmin bu alanda-ki sözcüleri, ülkelerini, Sovyetler'in, diğer sosyalist ülkelerin ve hatta diğer gelişmekte olan ülke-lerin devlet ticaret filolarının etki-niğini kıstılayıcı önlemler alma-yaya zorluyorlar. Ortak Pazar

ülkeleri ulaştırma bakanları, son toplantılarında birinde bu ma-çla hazırlanan bir plan tartış-tılar. Özel bir Ortak Pazar komis-yonu da sürekli olarak bu konu üzerinde çalışıyor. Getirilen öne-riiler içinde devlet mali olan büt-tün gemilere ambargo konulması da var. Böyle bir kararın Sovyet-ler Birliği ve diğer sosyalist ülke-lerinin deniz taşımacılık kuruluş-ları kadar, çoğu gelişmekte olan birer kamu kuruluşu olan deniz-cilik firmalarının bile böyle bir ka-rardan etkileneceği düşünülmeli.

"REFAH" İZLEYEN "BUNALIM"

Kapitalist ülkelerde deniz ta-şımacılığı ciddi bir bunalım için-de. 1970'lerin başlarında Süveyş kanalının kapalı olması, petrol darlığı gibi nedenlerle deniz ta-şımacılığının gereksinim büyük ölçüde artmış ve bunun sonucunda deniz ticaret filolarında önemli bir genişleme görülmüştü. O yıllarda Akdeniz'de birer yakın

fazladan geminin ortaya çıktığı anlatılıyor. Kuşkusuz, deniz ta-şımacılığında bu gelişme gemi yapım sanayiine de yansımış, ka-pitalist ülkelerin gemi yapım tez-gahlarında olağanüstü bir canlılık görülmüştü.

Ama kapitalizmin yasaları bir kez daha işlemez; Süveyş kanalının açılması, petrol bunalımının hafiflemesi gibi gelişmeler sonucunda, deniz taşımacılığında ki 'refah' dönemini şimdi bir 'bun-alım' dönemi izlemeye başlamıştı. Armatörlerin kâr grafikleri şimdi sürekli bir düşüş gösteriyor. Armatörler, boş kalan gemilerine taşıyacak yük bulabilmek için kıyasıya bir rekabete girişiyor.

Bunalımdan en çok etkilenen ülkelerden biri de Yunanistan. Dünya deniz taşımacılığı ilk dört sıra içinde yer alan Yunanistan'ın ekonomisi içinde deniz taşımacılığında sağlanacak kâr-lar önem taşıyor. Öte yandan 1970'lerin başındaki 'refah' dö-neminde Yunan bandırallı gemile-rin sayısı hızla birarüstü göstermiş; Atina'nın, Selanik'in iş çevreleri, hatta dünyalıklarını doğrultmuş avukat, doktor gibi denizcilikle ilgili olmayan serbest meslek er-babı bile, varını yoğunu gemilere yatırmıştı. Şimdi denizlerde o eski tatlı kârların kalmadığını görenler dökülmeye başlayordu. Örneğin 2 yıl önce 300 bin ster-line satılan bir gemiyi bugün 130 bin sterline almak mümkün. Yun-anlı armatör Kukulis bugünkü durumu şöyle özetliyor:

"İşlet kötü. İş hacmimizde yüzde 35-40 bir azalma var. Öte yandan taşıma ücretleri de düş-müş durumda. Örneğin, 1974 yıl-ında Selanik'ten Bingazi'ye tonu 16 dolardan yük taşırken, bugün 9-10 dolara taşımak zorundayız. Buna bir de giderlerdeki yüzde 40 dolayındaki artışı eklerseniz, yüzde 70 oranında bir açığımız olduğu ortaya çıkıyor."

"REKABETİN DE BİR SINIRI VAR!"

Şimdi armatörler, aralarında sürmekte olan kıyasıya rekabeti bir düzene sokmağa çalışıyorlar. Armatörler, rekabeti, kapitaliz-min kaçınılmaz bir gereği oldu-ğu için reddetmiyorlar, ama git-tikçe hızlanan bir rekabetin ken-dilerinin yük oluşlarını da hız-landırmakta olduklarını elbette biliyorlar ve aralarında bir uzlaş-ma yolu bulmağa çalışıyorlar. Ama bu arada bir de başta Sov-

yeter Birliği olmak üzere sosya-list ülkelerin gemileri batı liman-larında yük taşımağa, üstelik en düşük navlun fiyatlarının yüzde 15-20 altındaki fiyatlarla yük taşımağa başlayınca, kendi arala-rındaki sorunları bırakıp sosya-list ülkeleri hedef olarak görme-yeye, göstermeğe başlayırlar. "Re-kabetin de bir sınırı vardır ve bu sınırı biz belirleriz" diyor kapita-lizmin sözcüleri. Örneğin Yun-an Deniz Ticaret Bakanı Kefa-logiannis şunları söylüyor:

"En ucuz taşımacılığın ancak serbest ve meşru rekabet koşu-larında sağlanabileceğini herkes kabul eder. Fakat COMECON 'k'lerinin gemileri bizim için cidi-di bir endişe kaynağı olmaktadır. Çünkü bu gemiler, bizim bazı düzenli hatlarda sağladığı-mız mantiki rekabet koşullarını bozmaktadır. Biz ancak, öz-gür koşullarda, devlet müdahale-si olmaksızın, varolan ticari ölçütlere göre oluşan bir rekabe-ti destekleyebiliriz. Sosyalist ülkelerin gemileri böyle bir rekabe-tü düzenini bozdıkları için ce-zalandırılmalıdır."

BUNALIMDAN ANTİKÖMÜNİZME

Ticari kaygılar giderek siyasal planda da şiddetli bir antikömün-izm dönüşüyor, hatta "okyanuslara egemen olma" türünden 'sovyet dağtrilerinin' varlığından söz ediliyordu. Kapitalist ülkelerin kendi yapıları sonucundan girdiği bunalım bir soğuk savaş malzemesi olarak kullanılmak isteniyor, örneğin NATO'nun Atlantik'teki başkomutanı ABD'li Amiral Isaac C. Kidd şöyle diyor:

"Dünya denizcilikindeki bu-günkü bunalım ve Sovyetler Bir-liği'nin uluslararası deniz taşıma-cılığına karşıması, NATO üyele-rininin ticaret filolarını Varşova Paktı ülkelerle çıkacak bir savaşta gerekli olan stratejik düzeyin altına düşerler. Bunu engelle-yecek önlemler alınmalıdır."

Denizlerde estirilen bu anti-kömünizm rüzgarlarına karşı, Sovyetler Birliği Deniz Ticaret Bakanı Timofei Guzenko ise ra-kamlara dayanan yanıtlar veriyor, bu tür dayanaksız ve sağlık-sız girişimlerin denizdeki ulus-lararası ekonomik ilişkileri an-cak zarar getirebileceğini, Sov-yetlerin her konuda olduğu gibi bu konuda da ilgili ülkelerle ikili veya çok yanlı görüşmelere ha-zır olduğunu belirtiyor.

"BUNALIMIN SORUMLUSU KAPITALİZMDİR!"

Guzenko, kapitalist ülkeler-deki yoğun rekabet sonucu bu-gün deniz taşımacılığında toplam kapasitenin yüzde 12-15'i kadar, yani 80-100 milyon ton dolayın-da bir atıl kapasite bulunduğunu ve bu rakamın da Sovyetler Bir-liğinin deniz taşımacılığında

toplam kapasitesinin 4-5 katı ol-duğunu söylüyor. Kapitalist ülke-lerin, deniz taşımacılığında bu bunalım ve atıl kapasiteye rağmen gemi yapımını hızla sür-dürdüklerini, son 4 yıl içinde dünyadaki toplam ticarîti gemi tonajının 452 milyon tondan 659 milyon tona çıktığını anla-tan Guzenko, oysa Sovyetler Bir-liği deniz ticaret filosundaki artışın aynı dönemde yüzde 1,5' u geçmediğine işaret ediyor.

Timofei Guzenko Sovyet deniz ticaret filosunun görevinin, ülkenin iç ve dış taşımacılık gereksinimlerini karşılamaya yönelik olduğunu, Sovyet gemilerinin sayısının ancak ülkenin ekono-mik ilişkilerindeki gelişmelere paralel bir gelişme gösterdiğini söylüyor. Sovyet deniz ticaret gemilerinin geçen 1977 yılı için-de ülke içinde ve dışında taşıdı-ğı toplam yük 219 milyon ton. Bu rakam içinde sadece 30 milyon tonluk, yani yüzde 14'lük bir bölümü, dış limanlar arasında taşınan yükler oluşturuyor. Oysa geçen yıl dünya deniz ticaretin-də taşınan toplam yük miktarı 3 milyar 200 milyon tonu geçiyor. İşte bu rakam içinde Sovyet ge-milerinin taşıdığı 30 milyon ton, antikömünizm bayraklarının açılmasına yetiyor.

"SOSYALİSTLER HİÇBİR DAYATMAYA BOYUN EĞMEYECEKTİR"

Deniz taşımacılığına getirile-cek kısıtlamaların, bu konuda Sovyetler Birliği ve diğer sosya-list ülkelere karşı alınacak ön-lemlerin, ülkeler arasında karşı-lıklı ticari ilişkilerin geliştirilme-sini öngören Helsinki Nihai Bel-gesine de aykırı düşeceğini ha-zırlanan Sovyet Deniz Ticaret Bakanı, özetle şöyle diyor:

"Sovyetlerin uluslararası ekonomik ilişkiler içindeki konu-mu çok açıktır. SSCB, sosy-al sistemleri arasındaki farkı gözetmeksizin, ülkelerin karşılı-klı yararlarını gözetin ticari ve di-ğer ekonomik ilişkilerin geliştiri-lmesini sürekli savunmuş ve bu konudaki ikili veya çok yanlı an-laşmalara sadakade uymuştur. Bugün de isteyen herkesle işbir-liği kurmağa hazırız. Fakat Sov-yet deniz ticaret kuruluşları, eşit olmayan ilişkileri hiç bir zaman kabul etmeyecektir. Deniz tica-ret taşımacılığında tek yanlı ka-rarları dayatmaya çalışmam, bu-günkü uygulamalara ters düşecek kararlar uygulamaya kalkmam, ancak ve ancak zincirleme tepki-lerin doğmasına ve uluslararası deniz taşımacılığında giderilmesi güç olumsuzluklara yol açabile-cektir. Bir kez daha belirtmek ist-erim ki, Sovyet deniz ticaret filosuna uluslararası taşımacılıkta hangi kısıtlamalar getirilmek istenirse istensin, deniz taşımacı-lığına, SSCB ekonomisinin gere-ekleri doğrultusunda gelişmeye devam edecektir."

eyleme dönüşmelidir

me isteğinin reddedilmesi ve daha sonra yapılan görüşmede hiç-bir sonucu verilmemesi bunun en açık kanıtı oldu.

Bu arada Irak'ın, Camp David zirvesine ve varılan anlaşma-lara şiddetle karşı çıktığı halde, Kararlılık Cephesi içinde yer almaması dikkatleri çekiyor. Bu davranış, hükümetin ülke için-deki anti-demokratik uygulamalarının gizleme çaba-sından, geleneksel Arap milliyetçiliğinden, kendi üstünlük hesap-larını ortak Arap davasının önüne koyma girişimlerinden kay-naklanıyor. Objektif olarak Filistin halkını yalnız bırakıp zayıf düşürmek anlamına gelen bu tür bir davranış karşısında, Zirve süresince ve sonrasında aynı türden tepkiler gösteren gerici Ürdün ve S.Arabistan rejimlerinden Irak'ın farkı nedir sorusu üzerinde düşünmek gerekiyor.

Kararlılık Cephesi'nin toplantıları sonucunda alınan Mısır'la tüm ilişkilerin kesilmesi, Cepheye katılan ülkelerin devlet baş-kanlarından oluşan bir "Yüksek komutanlığın" kurulması, bu komutanlığın altı ayda bir olağan toplantı yapması ve Arap Bir-liği Merkezine Mısır'dan başka bir ülkeye alınması yolundaki kararlar, Arap halkları arasında dayanışmanın öneminin kavran-ması ve bu yolda sağlanan birlikteliğin kalıcı olması açısından önemli göstergelerdir. Diğer taraftan Cephenin Sovyetler Birliği ve sosyalist sistemle ilişkilerinin düzenlenmesi konusunda Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın görevlendirilmesi, Orta Doğu'da ka-lıcı bir barışın sağlanması için Arap halklarının uyarılarının nere-de olduğunu görmeleri olarak değerlendirilebilir.

Kararlılık Cephesi'nin son kararları yalnızca Filistin Halkını boğulmak istemesine bir karşı çıkış olarak değerlendirilmeme-li. Önemli bir nokta olmakla beraber, bu sorunun yanında tek tek bu cepheye katılan ülkelerin ortak çıkarlarından da kaynak-lanıyor. Bu ülkeler arasında toprakları İsrail tarafından işgal edil-miş olanlar var. Bunların yanında, ABD'nin uygulamaya koydu-ğu adım adım barış politikasının ilerde kendi ülkelerini politik ve ekonomik anlamda bunalıma sürükleyeceğini farkında olan ülkeler var. Bu anlamda böyle bir birliktelik emperyalizmin tez-gahlamak istediği oyunların boşa çıkarılması anlamına geliyor.

Camp David anlaşmasının izleyen gelişmelerin en olumlu yanı Orta-Doğu'da Arap halkları arasında somut eylem düzeyinde a-dımların atılması olmuştur. Kararlılık Cephesi bu olumsuzlukla-rın olumlu bir ürünüdür. Aynı zamanda Arap halklarının bu tür-den ayrılıklı anlaşmalara karşı durduklarını bir ifadesidir. Or-ta-Doğu'da adil ve kalıcı bir barışın sağlanması, Arap dayanış-masının artırılmasından ve sosyalist sistemle ilişkilerinin sağlan-maştınlmasından geçiyor.

Çin Halk Cumhuriyeti 29 yaşında:

ERCAN EYÜBOĞLU

1 EKİM 1949'DA ÇİN HALK CUMHURİYETİ KURULDU. O GÜNDEN BU YANA GEÇEN 29 YIL İÇİNDE DÜNYAMIZ ÖNEMLİ GELİŞMELERE TANIK OLDU. BU ÖNEMLİ GELİŞMELERDEN BİRİ DE ÇHC'NİN ÇİZDİĞİ ZİG-ZAĞLAR, YALPALAMALAR, SERGİLEDİĞİ ÇELİŞKİLER OLDU. BUNLAR SALT ÇHC'NİN KENDİ SORUNLARI DEĞİL, TÜM İNSANLIĞIN GELECEĞİ BU KONULARDAKİ YAKLAŞIMLA YAKINDAN İLGİLİ.

Çin'de örgütlü devrimci mücadele 1921'de ÇKP'nin kurulmasıyla başladı. Ekim Devrimi'nin yaydığı düşünceler Çin devrimci hareketini derinden etkiledi. Anti-emperyalist mücadelede aktif olarak katılan ÇKP, uluslararası işçi hareketinin bir parçası olarak gelişti. Çin'in tarihsel, toplumsal koşullarında kendine özgü bir biçim alan devrimci mücadele uluslararası işçi sınıfı hareketinden güç ve destek aldı, gelişti, ona güç ve destek kattı. 1949'da ÇHC'nun kurulması, dünya sosyalist sisteminin emperyalizme karşı enternasyonalist dayanışmasının bir zaferi oldu.

İlk yıllar, Çin Halk Cumhuriyeti uluslararası devrimci mücadele ile dayanaşma içindeydi. Kore halkına karşı ABD'nin giriştiği saldırının püskürtülmesinde görev aldı. 1955'teki Bandung konferansında devrimci bir tutum izledi.

Oysa günümüze gelip 1949'a bir bakmak, Çin Halk Cumhuriyeti'nin 180 derecelik bir dönüşle emperyalizmle nemele dayanışma içine girmediğini görmeye yeter. Bu dönüş nasıl oldu, neden oldu? Bu 180 derecelik dönüş, Mao'nun ünlü çelişki kuramından kaynaklanıyor. Kavramlar düzeyinde ele alındığında bilimsel bir hava taşıyan bu "katki" lar, somut duruma uygulandığında bilim-dışı ilginç bulgulara dönüşüyor. Ünlü "3 dünya" kuramı, işte böyle bir bilim-dışı bulgu. Bu kuramdan hareket eden bir dış politika ise Çin Halk Cumhuriyeti'nin emperyalizmle nemele iştirikliğine sürüküyor. Çin dış politikasına şöyle bir göz atmak bile bu iştirikliğe görmeye yeter.

DÜVİZ KARŞILIĞINDA SOVYET DÜŞMANLIĞI

Üç dünya kuramı biliniyor. Özü, Sovyetler Birliği'ni ABD ile birlikte aynı kefeye koymak. Kuram geliştirildiğinde Lenin'in ülkesi, ABD'den bile daha tehlikeli (!) ilan edilecektir. Üç dünya kuramı, Mao'nun çelişki konusundaki bulgularına dayanıyor. Oysa çelişki, Çin'in izlediği dış politikasının kendisiydi. 1957 Komünist Partiler toplantısında ÇKP. SSCB'ni harç içinde bir arada yaşama ilkesini terketmeye çağırıyordu, savaşın kaçınılmazlığını öne sürüyordu. 1960 toplantısında, Asya, Afrika ve Gü-

ÇELİŞKİ KURAMINDAN YAZ-BOZ TAHTASINA

Çin işçi sınıfı ve emekçi kitleleri, sosyalizmin kazanımlarını yeniden egemen kılacaktır.

ney Amerika ülkelerine devrim ihraç edilmesini savundu, bu kıtalardaki maceracı eğilimlerden yana çıktı. Sovyetler Birliği'ni buralardaki devrimci hareketleri yeterince desteklememekle, giderek devrimci ihanetle suçladı.

1965'den bu yana, artık Çin dış politikasının hiç değişmeyen bir tek tutarlı özelliği vardır: Sovyet düşmanlığı. Bu, giderek bütün sosyalist ve ilerici devletleri ve hareketleri hedef alacak olan bir düşmanlıktır. Bu uğurda Pinochet'den İran Şah'ına en genci faşist rejimler desteklenmektedir. 1971'de Sudan'da Mahcub ve birlerce komünist katledilirken Çu En Lay Nimeyri'yi "laziz ve sevgili dostum" diye kutlayacaktır. Uluslararası düzeyde emperyalizmin kendisini hapsedmek istediği yalnızlığı sosyalist ülkelerin de çabalarıyla kurulan ÇHC, 1972'den bu yana ABD başta olmak üzere tüm gerici, emperyalist güçlerle ittifak içine girmiştir. Sorun, kuşkusuz Çin'e emperyalist ülkelerin diplomatik, ekonomik ilişkiler kurup geliştirmesi değil. Buna karşın bir diyeteciği olmaz. Burada iki noktaya dikkat etmek gerekiyor. Birincisi, ÇHC'nin Vietnam konusundaki tavrı. Dünya sosyalist sistemi ile etkin dayanışmasını sürdürdüğü için genç Vietnam Cumhuriyeti'ne elinden gelen her güçlüğü çarkıyori Çin yönetimi. Aynı yönetin, Amerikan saldırılarına karşı direnen Vietnam halkına karadan ilerletilen askeri, maddi yardımların Çin topraklarından geçmesini ve Vietnam'a ulaşmasına olanak tanımıştır.

İkinci nokta, bu Sovyet düşmanlığının yavaş yavaş beklenen meyvelerini vermeye başlaması. Devrimci de olsa soganlar fabrikaları işletmeye yetmiyor. Döndürmek için, yatırımlar fonlar, ileri teknolojiyi gerek. Oysa, ileri teknolojiyi büyük fabrikalar yerine yıllarca küçük atelyelerle uğraşan bir ekonomi bunlara sahip olamaz. Öyleyse? Öyleyse dışardan almak gerek. ABD, Japon, Federal Alman mali çevreleriyle girilen geniş kapsamlı anlaşmalar bu amaca yönelik. Sovyet ve sosyalizm düşmanlığının primleri toplanacak. Sonuç: işçi sınıfı bilimsin çizdiği doğrultudan sapmakla, volantarizme düşmekle ilgili potansiyel olanaklar, şimdi emperyalizme avuç alacak elde edilmeye başlanıyor.

İNSAN İSTEDİKÇE...

Toplumsal gelişmenin nesnel yasaları var. İnsan, bilim aracılığıyla bu yasaları kavrayıyor, ama yasalar onun bağışmaz olarak var. Bir başka deyişle bireyin istemi, kendi dışındaki etkenlere sınırlanmış. Belirleyici olan, birey değil. Bireyi, özel olanı belirleyici kabul etmek, volantarizm kavramıyla ifade ediliyor. Volantarizm, bilimsel olmayan bir yaklaşımdır.

Geride kalan 29 yıl, işte bu volantarizmin kaçınılmaz çelişki ve zig-zaglarını sergiliyor. Mao şöyle diyor, bir şifirinde:

"Hiçbirşey zor değildir bu dünyada, Yeter ki yapmak istesen insan..."

Bu yaklaşım, bir ünlü benzetme şöyle özetliyor: "Çin düz beyaz bir kağıt yaprağı gibidir, onun üzerine şifirler en güzel yazılabilir." Bunlar mısra olarak

kalsa, iyi. Ama somut güçlüklerin çözümü bu yaklaşımla denendi hep. Somut adımlar atmak, bilimsin gösterdiği çizgiyi izlemek yerine kestirme yollar dendi. 1958'in Büyük Atlım'ı ile ekonomide, 1966'nın Kültür Devrimi ile üst yapıda "ileriyeye kaçış"ta çözüm umudu. Sonuç: her ikisinde de başarısızlık. 1958'in ekonomide yarattığı tahribat 1961-65 arası gidilmeye çalışılan ama Kültür Devrimi, bu çabayı yürüten Parti'yi, sendikaları, sosyalistleri devre dışı bırakarak, etkisiz kılar.

Tüm bu çelişkilere altında, işte bu volantarizm müdahale yapıyor: Üretim güçlerinin gelişi ile üretim ilişkilerinin sosyalistleşen yapısı arasındaki çelişkinin zorla çözümlenmesi...

SAVRULMANIN NEDENİ

ÇHC'nin gelişmesinde gözlemlenen çelişki ve savrulmanın altında yatan temel neden, Çin'in tarihsel ve toplumsal koşullarından kaynaklanıyor. Bu, yöneticileri aklama amacı güden bir açıklama biçimi değil kuşkusuz. Yanlış kuramları bir hareketi nerelere sürüklediği ÇHC'nin somutunda ve başka ülkelerin pratiğinde de çok kantlandı. Sorun şu: Çin'de, işçi sınıfının bilimsin kesi mi olan Parti zaman zaman devre dışı bırakıldı. Bu, Çin Devriminde işçi sınıfından çok köylülüğün ağır basmasının bir sonucu oldu.

ÇKP 1921'de ilk kez kurulduğunda 50 üyesi vardı. İşçi sınıfı, nüfusun yalnızca % 0.5'ini oluşturuyordu. Buna karşın, ÇKP Çin işçisini, köylüsünü ve aydınları devrimci mücadeleye katma başarısını göstermiş, bu mücadeleyi de 1949'da zafere götürmüştür. Ancak 1949, devrim süreci içinde bir an dır, kesin olarak devrimin bitmesi değildir. Ve ilk yıllarda izlenen politika, devrim işçi sınıfının daha çok ağırlığını koymasını sonuçlandırmıştır. Sovyet yardımının da katkısıyla toplam yatırımların dörtte üçü sanayiye, % 9 kadarı ise tarıma gidiyordu. Bu politikanın sonucu olarak devrimci izlenen ilk 10 yıl içinde işçi sınıfı hem sayıca çoğalmış, hem de Parti içinde ağırlığını önemli ölçüde arttırmıştır. "Büyük Atlım"la birlikte işçi sınıfının nicel büyümesi yavaşlamsa, nitel olarak da ağırlığı azalmıştır. Şöyle ki, 1949'da 3 milyon olan işçi sayısı 1957'de üç kat artarak 9 milyona ulaşmış, 8 yıl sonra

1965'te ise sadece 11 milyon olmuştur: Kültür Devrimini başlatan Kısal Muhafızların sayısından daha düşük bir rakandır bu. Ordu ve gençlik gibi vurucu güçlerle işçi sınıfının Partisi ve sendikaları devre dışı bırakılınca da meydana çelişki kuramının çelişkilerine kalmıştır.

YAZ - BOZ TAHTASI

Sosyalizmin kuruluşu, karmaşık bir süreç. Her ülkenin somut koşullarını evrensel ilkelere uygulamaması sonucu farklı biçimler ortaya çıkarabiliyor. Karşılaşılacak zorluklar da yeni çözümler, değişik arayışlar getirilebilir, bunlar olağan. Olağan olmayan, yüz milyondan bir yaz-boz tahtası gibi kullanılabilir. Dün ak denile neye karar, dün karar denilen bugün ak denmes. Evrensel doğrular adına, bilim adına her yıl birbirinin tam tersi "ilkelere" in ileri sürülmesi.

Ünçe örgütlenme düzeyinde. Halk Komünleri tutmadı, 1958'deki işlevleri yerine getirmiyorlar artık. Kültür Devriminin Devrim Komiteleri Parti'yi devreden çıkarma işlevini yerine getirdiler, şimdi arki onlar da kalkabilir. Kalıcı örgütlenmesinde kavuşamadı da Çin devrimi.

Maddi özendiriciler. Bugün, Çin reami başını "maddi çıkarları yadsınacak, devrimi yadsınacak" diyor. Daha dün, maddi çıkarından söz etmek ihanetle birdi oysa. Yıllarca maddi çarkı yerine kitlelere slogan sunuldu. Ev eşyası istemek, burjuvalaşmak sayıldı. Daha iyi yaşam koşulları istemek, kapitalizme dönüş diye mahkum edildi. Dün Liu Şao Şi'yi Mao adına mahkum edenler, bugün onun düşüncelerini gene Mao adına uygulamaya koyuyorlar. Ne çelişki!

Eğitim alanında. Geçmişten devralınan çok eleversiz koşullar altında bile sosyalizm milyonlara fırsat eşitliği, eğitim götürdü. İşçi sınıfı iktidardan okutmuş gençler, işçi sınıfının partisini ve sendikalarını tahrip etmede kullandı. Ne çelişki! Matematik, fizik, kimya dersleri Kızıl Kitap'tan yapıldı. Snav yok, not yok; giris, çıkış, diploma, herşey soganla. Ama slogan tarlayı yeşertmiyor, petrolü fişirtmiyor, bacayı tütünüyor. Slogan karın doyuruyor. Sonra, suç hanterde, hep hanterde, yani dünyanın, bugünün kahramanlarında.

Sporla. "Önce dostluk, sonra yarışma." Güzel ilke. Devrim adına futbol maçlarında gollerin, basketbolda sayıların hesabı tu-

lunuyor. Sporda amaç, çelişki kuramını uygulamak, diyalektikğin üç aşaması ile çitayı aşmak.

Müzikte. Lin Piao'nun yürüttüğü Kültür Devrimi'nin mahkum etkileri arasında Beethoven ve Debussy de vardır. Ancak 1971'de Lin Piao komple hazırların iştirikliklerinden biri Cauticus, diğer ikisi de gene Beethoven ve Debussy'dir. Daha sonra öğrenilecektir ki bu kişiler, "dörtü çete" nin kurbanı olmuş masum vatandaşlardı. Ve Beethoven'in müziği, ilerici, demokrat bir içerik taşımaktadır.

SOYALİZME GÜVENMEK GEREK

Çağımız kapitalizminde sosyalizm geçiş sürecini yaşıyor. İnsanlık, daha önce de başka yarış biçimlerini tank oldu. Bir üretim biçiminden bir sonraki geçişte gerekli olan süre gerek kalmış hep. Örneğin feodalizm'nin emgenliği 1000 yıl kadar sürmüştü, kapitalizmin emgenliği aradan iki tam yüzyıl bile geçmeden sarımsı. 1871 Paris Komününün sonra ilk kez 1917'de Rusya'da kapitalist üretim biçimini aşan bir toplum kurma sürecine giriliyor. Bu süreç kolay, kestirilmesi olmayan bir süreç: Aclarıyla, sanclarıyla, gözyaşlarıyla ve mutlu kullarıyla bir bütün oluşturan.

Çin, 1949'da bu sürece girmiş bir ülke, 900 milyonluk bir sosyalist ülke. Süreç, orada da, kaçınılmaz mücadeleler, acılar, yenilgiler, ilerlemeler, gerilemeler bileşkesinde ortaya çıkıyor. Sürecin bu doğal diyebileceğimiz gelişmesine, ÇHC'nin somutunda iki ölçüsüz etken daha karşısına yukarıdan bir sergilenen tutarsızlıklar, olumsuzluklar, çelişkiler ortaya çıkıyor. İlk Çin toplununun tarihsel, toplumsal, ekonomik gelişme düzeyi, bir başka deyişle nesnel koşullar, ikincisi de, buna bağlı olarak ortaya çıkan öznel koşullar: bilim-dışı bir çelişki kuramının belitlediği siyaset çizgi.

Bunlar, olumsuz öğeler. Çin'de ilk 10 yıl boyunca kurulum ve pekiştirilmiş olan sosyalist üretim ilişkileri temeli var. Buna güvenmek gerek: Çin halkına güvenmek gerek; Açlığa, salgın hastalığa, çeşitli karşı sosyalizmin getirdiği kazansınlar çok iyi bilen Çin halkına. Ve nihayet uluslararası dayanışmanın en zor koşullarda bile en güzel örneklerini vermiş olan Çin işçi sınıfına güvenmek gerek.

Yürüyüş, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü Gürer Aykal ile görüşti. Aykal bu sohbet sırasında opera ve balenin sorunlarına değindi. Sorunları teker teker sıralayan Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü, bunları çözümleri ile birlikte Yürüyüş'e anlattı:

Gürer Aykal:

"OPERA VE BALENİN HALKIN YAŞAMIYLA İLİŞKİSİ KALMADI"

YURUYUŞ: Sayın Aykal, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü olarak, bu sanat kurumunun sorunlarına değinebilir misiniz?

AYKAL: Sorunlarımız çok. Öylesine küçücük, fakat öylesine temel sorunlar ki bunlar, daha iyi çalışmamızı önlediği gibi zaman zaman çalışma ortamımızı da yok edebiliyor. Öncelikle nota sorunu var başlıyoruz. Bizim bütün notalarımız dışardan gelir. Oluğça yükü para öderiz bunlar için. Hatta kendi sanatçılarımızın bile notalarını dışardan satın alırız.

YURUYUŞ: Türkiye'li bestecilerin kendi eserlerini mi kastediyorsunuz?

AYKAL: Evet. Bir besteci, eserinin notasını editöre sunar. Editör, elindeki tüm notalara birlikte bunu da tüm dünyaya sunar, dağıtır. Para karşılığında tabii. Besteci eserinin tanınması için bunu yapmak zorundadır. Biz de bu arada kendi sanatçılarımızın eserini de editörden para ödeyerek satın alırız.

YURUYUŞ: Bu sorunun çözümünü nasıl olmalıdır sizce?

AYKAL: Çözüm, nota basımını; devletin eline almasıdır. Devletin, yabancı editörlerin aracılığıyla kaldırarak, notaları basması ve tabii en önemlisi bunları tüm dünyaya tanıtmaya gerekmektedir. Bizde çok başarılı besteciler var. Onların eserlerinin basımını ve dağıtımını biz yaparsak, hem satın alırken para ödememize gerek kalmaz, hem de böylece gelir sağlayabiliriz.

YURUYUŞ: Nota dışında dışardan satın alınan malzememiz var mı?

AYKAL: Size komik gelecek ama bir başka büyük sorunumuz daha var. O da bale pabuçları. Bale için en önemli unsurlardan biri bale pabuçlarıdır. Onlar da dışardan getirilir. Her türlü tüketim araçlarının en iyi üretilebildiği ülkemizde, bale pabuçları dışardan gelmektedir. Kimi zaman gelmediği için bir eserin sahneye konması gecikmektedir. Dışa bağımlılık pabuçlarda bile kendini göstermektedir Devlet Opera ve Balesinde.

YURUYUŞ: Pabuç sorununun çaresi nedir sizce?

AYKAL: Çaresi var elbette. Bu sözünü ettiğim bale pabuçlarının özel kalıpları bulunmaktadır. Örneğin Bulgaristan'dan gelecek usta kalıpları oluşturduğumuz takdirde, pabuç yapmaya başlayabiliriz biz de. Malzemeleri Türkiye'de de var. Üstelik, Bulgar ustanın Türkiye'ye gelip kalıp oluşturmasını ülkemize herhangi bir mali yük getirmeyecektir. Ama ne yazık ki bu çözüm henüz göz ardı edilmiyor. Sırf bu nedenle de bale bölümleri işleyemez hale gelebiliyor.

YURUYUŞ: Bale ve operanın sahne gysileri oldukça ilginç ve masraflı gözüktüyor. Bunun için özel tezerliniz olmalı.

AYKAL: Bir kısmı için evet diyebiliriz. Ama sizi şaşırtacak bir şey daha söylemek zorundayım: Bale trikolaları da dışardan geliyor. Bayanlar için bol bol trikonun yapıldığı ülkemizde bale trikolaları ithal ediliyor. Yine bunun için de çok yüklü paralar ödeniyor.

Devlet opera ve balesinin işi çok güç görüldüğümüz gibi. Repertuarından tutun notasına, trikosuna kadar dışa bağımlı bir kurum. Böyle oldukça da halkın kültüründen oldukça uzaklaşmış, seyircinin isteklerinden uzak, çok kuzur bir kurum olmaktan öteye gidememiştir.

YURUYUŞ: Devlet opera ve balesinin halkın kültüründen oldukça uzak olduğunu söylüyorsunuz. Kurumun eserlerinin herkes tarafından beğenilip izlenmesi için ne gibi çabalarınız var?

AYKAL: Bizim görevimiz öncelikle Devlet Opera ve Balesinin yerleşmesini, kabul edilmesini sağlamak. Türkiye'de şimdiye kadar bir iki yerli eser dışında yabancı operalar, yabancı koreografiler geldi sahnelere. Daha operanın Türkiye'ye ilk gelişi ile birlikte seyirci kendi ulusal kültürünün dışında birşeylere alıştırmaya çalışıldı. Seyirci bunu kabul etmedi tabii. Yabancı eserler, yabancı arıyalar, opera ve bale kavramını iyice uzaklaştırdı halkın dilinden, yaşantısından.

Her ülkenin bestecileri, koreografınlardığı gibi bizim de yaratıcı bir çok sanatçımız var. Halkın opera ve bale kültürüne alışması, onu izlemeye gelmesi için bu kişilerin kendi eserlerini oluşturmasını gerekiyor. Türk seyircisi kendi ulusal bale kültürünü bilmeli, onun hakkında söz sahibi olmalıdır. Bunun için de onlara seçilen eserleri sahnelere getirmelidir.

YURUYUŞ: Bu konuda şimdiye kadar ne gibi çalışmalar yapıldı?

AYKAL: Operanın geçmişi çok ilginç. Cumhuriyetin ilanından sonra Atatürk'ün isteği ile opera kuruluyor ülkemizde. 1934 yılında Atatürk, emir verip operayı kurdurtuyor. Hemen ardından da besteciler bir de Türk operasını usarıyor. Bestelenir bestelenmez

de sahneye konması için ikinci bir emir veriyor. İlk opera böyle başlıyor ülkemizde.

O zamandan beri hiç bir şey yapılmaması opera dalında. Türkiye'ye bu sanat dalı girmiş ama başlangıçından bu yana Türk sanatçıları kendi açlarından bir arıtı bile koymamışlar operaya. Bale de aynı şekilde. Batı ne yapıyorsa taklit edilmiş. Batıda düzenlenen eserleri sahneye getirmekle yetinmişler. İlk başladığı günlerdeki gibi devam etsaydı ülkemiz bu sanat kollarında şimdi çok daha ileri yerlerde olurdu.

YURUYUŞ: Ulusal bir opera ve bale kültürünün oluşması için, sanatçıların eser vermelerini nasıl sağlayacaksınız?

AYKAL: Başmda da söylemiştim. Bu eserlerin meydana gelmesi özendirilmeyle bağlı. Sanatçı eserinin her aşından değerlendirileceğini bilse şevkle çalışır, daha çok eser meydana getirmek ister. Bunun birinci koşulu eserinin sahnede kullanılmasıdır. Bunun için hazır bekliyoruz. İkinci koşulu ise eser maddi açıdan da değerlendirilmelidir. Eser sahibi kişiler için böyle bir fon da tahsis edilmiş bulunuyor.

YURUYUŞ: Bu eserlerin oluştuğunu varsayalım. Bunların sahneye hemen uygulanabilmesi için yeterli elemamız var mı?

AYKAL: Önemli bir sorunumuz da daha değindiniz. Elemanlarımız yeterli değil. Bu, daha eğitim sorunundan, plansızlıktan kaynaklanıyor. Orkestramızda, operamızda yeterli eleman yok. Çok sıkı çekiyoruz. Öğrenci alınırken hiç ileriye yönelik planlar yapılmıyor. Konservatuar bizim isteğimize doğrultusunda mezun veremediğçe biz de eleman sıkıntısı çekmeye devam ediyoruz.

YURUYUŞ: Eğitim sorununuzun ve giderek eleman sıkıntınızın giderilmesi için neler yaptınız?

AYKAL: İleriye dönük bir eğitim çizgisi belirlemeye çalıştık. Örneğin bu yıl konservatuarı tam yirmikü yaylı çalgı öğrencisi aldık. Bunlar mezun oldukları yılda bir çok sıkıntımızı yok edecekler.

YURUYUŞ: Bu yıl sahneye koyacağınız bale ve operaların adları nelerdir?

AYKAL: Bu yıl yedi opera ve üç bale sahnelerimize geliyor. Operalar, Nevdi Kodallı'nın "Galgamsı", Benjamin Britten'in "Bir opera yapaalım" (çocuk operası), Hacibekov'un "Arşın Mal Alan", Mozart'ın "Figaronun Düğünü", Carl Orff'un "Carmina Burana", Moniuszko'nun "Halka" ve Ferit Tüzün'ün "Midas" m Kulakları" olacak. Baleler ise Yuri Grigoroviç ve Arif Melikov'un "Ferhat ile Şirin", Duygu Aykal, Kemal Ebcioğlu'nun yemibalesi, Yine İngiliz koreografardan bir bale.

LEYLA ERBİL'İN AÇIKLAMASI "EDEBİYATIN VE YAZARLARIN YOZLAŞMASINA NEDEN OLAN ÖDÜLLERE KATILMADIM VE KATILMAYACAĞIM"

Yürüyüş'ün TDK ödülleri üzerine yaptığı bir soruşturmanın sonuçları dergimizin 180. ve 181. sayılarında yayımlanmıştır.

Değerli yazar Leyla Erbil, söz konusu soruşturmanın birinci bölümünde kendisinin "Eski Sevgili" adlı yapıtını ödülle değer gören açıklamalar üzerine, derginize bir açıklama gönderdi. Sayın Erbil'in, geçtiğimiz hafta içinde elimize geçeni açıklamasını aynen sunuyoruz:

"Yürüyüş'ün 180'nci sayısında TDK ödülleri ile ilgili soruşturmanızı yanıtlayan bazı yazar arkadaşların ödüle, 'Eski Sevgili'yi aday gösterdiklerini okudum. Adımın anılmasının doğurabileceği sakıncalar aşığıdaki açıklamayı gerektirdi.

"Sanatçı'ya asıl sorumluluklarını öteleyerek, şunun ödüllünü bunun ödüllünü kazanma saplantısı aşıl原因, hele sanat ürününün bütünlüğünden soyutlanabilirliği gibi işi 'dil'e ödül vermeye dek indirgemiş olan bu kurumların, toplumumuzda derin zararlar verdiğini çeşitli fırsatlarla belirtmişim.

"Özgür düşünce ve yaratma alanlarını 141-142'lerden önce denetim altında tutan, Türk edebiyatının ve yazarlarının yozlaşmasına neden olan bu ödülleri hiç birine, kendi siyasal görüşlerime ters düştiklerini anladığım andan bu yana katılmadığımı ve katılmayacağımı yeniden duyurmak isterim.

Saygılarımla.

Leyla Erbil
20 Eylül 1978'

"EKİM DEVRİMİ SONRASI TÜRKİYE TARİHİ" AÇIKLAMA VE ÖZÜR

Yürüyüş'ün geçen 181. sayısında yayınlanan "Bir kitap: Ekim Devrimi Sonrası Türkiye Tarihi" başlıklı yazı, Hakkı Onur arkadaşımız tarafından kaleme alınmıştır.

Hakkı Onur arkadaşımızın imzası, bir montaj hatası yüzünden yazıdan silinmiştir.

Bu yanlışlığı açıklar, Onur'dan ve okuyularımızdan özür dileriz.

TÖB-DER: VERİLMİYEN HESAP, BİTMİYEN KONGRE VE ÇİBAN "BAŞ" LARI

Geçtiğimiz günlerde Demokrasi İçin Birlik grubu tarafından, TÖB-DER kongresi öncesi ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri ele alan bir broşür yayımlandı. TÖB-DER'deki durumu belirleyen gözler önüne seren broşür, gündem tartışılan çeşitli sorunlara açıklık getirdiği gibi, çözüm önerilerini de kapsıyor.

TÖB-DER'de bugünkü ortaya çıkan sorunların daha iyi kavranabilmesi için geçmişte hangi grupların hangi hesaplarla davrandıklarına bakılması gerektiğine işaret eden broşür, bu konuyu enine boyuna irdeliyor. Broşürde, TÖB-DER'e yönelik olarak Kongre öncesinde çeşitli hesaplar yapan grupların, kongreyi kendi emelleri doğrultusunda etkileyecek için daha kongrenin açılışında bu hesapların uygulanmaya koydukları belirtiliyor. Demokrasi İçin Birlik grubunun, geçmiş yönetim tarafından hazırlanan Kongre gündeminin yanlışlığına dikkati çekerek ve yapılan usulsüzlüklere sergileyerek bu oyunları bozduğu söyleniyor. Demokrasi İçin Birlik grubuna göre, divan seçiminin kendisindeki içinde bulunduğu birlik tarafından alınması, bu birliğin yönetime gelmesi olasılığını da beraberinde getiriyordu.

KURULTAYDA YANKILANAN RAPOR

Broşürde, Demokrasi İçin Birlik grubunun geçmiş yönetim tarafından bir dizi yolsuzluk yapıldığına ilişkin iddiaları taşıyan bir raporu Kongrede tüm delegelere ulaştırıldığı ve bu yolsuzlukların hesabının sorulmasını istediği yazılıyor. Bu raporda ilgili olarak broşür şu değerlendirmeyi yapıyor: "21 Ağustos 1978 tarihinde yayınladığımız 'Sayınkâr Raporu ve Gizlenen Gerçekler' broşürü büyük yankı uyandırdı. Bu tür bir eleştiri örgüt tarihinde ilk kez yapıldı... Bu eleştiriye çürütme için 'yetkililer' 20 saatten fazla süren bir toplantı düzenledi. Sonunda su sonuç ulaşıldı. 'Yayınladığımız Genel Merkez Çalışma Raporunu toplantı imha etmeden bu eleştiriye çürütme imkansızdır' ve o yüzden kongre boyunca bu eleştiriye tek satırla cevap veremediler."

TEHLİKELİ EĞİMLER

Demokrasi İçin Birlik grubunun broşüründe bir yıl önceki 3. Olağan kongrede Dev-Genç'iler tarafından olay çıkarıldığı hatırlatılarak, bu kongrede gençlik örgütlerinin TÖB-DER'in içişlerine katılması tehlikesinin önüne geçilmesi için çeşitli girişimlerde bulunulduğu, yazışmalar yapıldığı belirtiliyor. Birlik ve Dayanışma grubunun bu konuda yazılanlara verdiği yanıtları içeren broşür şu yargıya varıyor: "Birlik ve Dayanışma, gençlik örgütlerinin TÖB-DER'de yürüttüğü savaşıma katılmasına karşı değil. Zaten İGD'nin salon kapılarını tutması bunu gösteriyor. Onlar sadece 'yanlış biçimde' katılmasına karşıdır."

Demokrasi İçin Birlik grubu broşüründe ayrıca, komisyon seçimlerinde örgüt geleneklerine aykırı olarak oluşan ittifak da ele alıyor.

Yine broşürden izlenilmez: "Bu insanların bu kadar kısa sürede böylesine 'yürekte' bir işbirliğine girecekleri şeytanın akına gelmezdi. Tüm komisyon seçimlerine ortak adaylar öneriler ve özellikle bunların seçilmesi için çabış kazandı. Oysa örgüt gelenekleri böyle değildi. Her komisyona her gruptan delegeler alınır ve buna özellikle dikkat edilir... Alınacak olanlar aklamak için, broşürü yazarlar ise yazdıklarının ger-

çek olduğunu kanıtlamak için bunu ister. Burada büyük sorumluluk suçlanan tarafındır ve özellikle o taraf hesapların soruşturulmasını istemelidir. Özellikle eleştirilen taraf komisyonlarda mutad olmalıdır."

Broşürde, söz konusu birliğin korku ve suç ortaklığı temeli üzerinde oluştuğu ve bunun sonucu olarak hesabı birlikte verecekleri belirtiliyor, şöyle deniyor: "Bundan böyle devrimci bölünmeye yer yok. Önce bu ortaklığın, bu soygun işbirliğinin hesabını vereceksiniz!"

DIVAN ÜZERİNE OYNANAN OYUNLAR

Demokrasi İçin Birlik Grubunun broşürü devam ediyor: "Gündem maddesi eleştirilere geldiğinde, divan için yeterlilik önerisi veriliyor. Oysa divan hakkında yeterlilik önerisi verilemez. Ne tüzükte, ne dernekler yasasında, ne de meclis içtüzüğünde bu konuda hiçbir hüküm yok." Bu açıklığa karşın Divan başkanlığı yapan Süleyman Üstün'ün Divanın çekilmesini isteyen bir tutum

izlediği belirtiliyor. Güvensizlik oylarının salt çoğunluğunun altında olmasından ötürü, önerenin reddedilmesinin ardından "kutsal ittifakın" yeni bir Divan oluşturduğu belirtilen broşürde bu konuda Ankara 10. Asliye Mahkemesinden alınmış olan karar yer veriliyor: "... Anayasa'nın ve Millet Meclisi İç Tüzüğü hükümlerinin doğrudan özel hukuk hükümlerine tabi bulunan demek genel kurul toplantısında güvensizlik önerisi üzerine uygulanmayacağı açıklar." Konu açıldı ama Divan başkanı bu açıklığa uygun bir davranış içinde değildi. "Süleyman Üstün divanı terk ederek ikinci bir divan oluşturulmasına çanak tutuyor. Çünkü onlar için, önemli olan seçimi almak değil, ayrı örgütlenmedir. Parçalanmanın mukadder olduğu delegeleri ve örgüt tabanını ikna etmektedir. Bu sırada Halit Çelenk devreye giriyor ve 2. Divan için 'hukukunu' ortaya koyuyor. Amacı diken üstündeki ittifakı sıkılaştırmak, dağılımsız ölemek. Yoksa divanı düşürme girişimine ne gerek vardı? Çoğunluk olarak değil miydi? Tüm suçlamaları sineye çekildi, gene de seçim alınır. Ama bir fark var. O

zaman örgüt tek başlı olurdu. Yönetimdeki kim olursa olsun tek başlı olurdu."

"Kutsal İttifak"ın Divanışılardan vazgeçmemesi üzerine Demokrasi İçin Birlik grubunun mahkemeden karar çıkana kadar çeşitli önerilerle sorunların üzerine gittiği belirtiliyor. Bu arada gene Demokrasi İçin Birlik grubunun, "TÖB-DER dışında bir örgüt hesabı yok ise" bütün grupların salon içinde mücadele etmesi gerektiğini öne sürerek Birlik ve Dayanışma, Halkçı Eğitimciler ve Devrimci Demokrat Öğretmen grubuna yazılı çağrı yapıldığı açıklanıyor. Ancak broşürden bu çağrının Birlik ve Dayanışma grubu tarafından kabul edilmediğini, buna rağmen, bu grubun yeni bir kongreye ilişkin olarak "ittifakın ortak kararı olmaksızın tek başına bu yola girmeyeceğini taahhüt ettiği" öğreniliyor.

Tedbir kararının alınmasından sonra da Birlik ve Dayanışma grubunun kenarda durmayacağı terahit edildi. Broşür şöyle diyor: "Sonunda, Ali Başpınar yönetimi çalışmalarını bitirdi. Maocu ve göşistler Gazioğlu yönetimini 'akladı' (!)... böylece birinci baş ortaya çıktı."

Bu koşullarda ne yapılması gerekiyordu? Demokrasi İçin Birlik grubu bu soruyu şöyle yanıtlıyor: "İçra kararı uygulanacak, Ali Başpınar divanı hukukun gereği olduğu için, sonuçları da geçersizdir. Önce Genel Merkez işgalden kurtarılacak. Meşru Divan delege yolsuzluklarını inceleyip, karara vardıkten sonra, uygun bir tarihte tarafların hepsinin katılacağı bir ortama kongreyi sürdürecektir. Ve örgüt, demokratik bir kongrede kazanan tarafa devredilecek."

Broşür bu arada böylesine bir çözüme karşı olan Süleyman Üstün'ün gazetelere yeni bir kongre ilanı verdiğini hatırlatıyor ve Demokrasi İçin Birlik ve Halkçı Eğitimciler gruplarının böyle bir kongreye karşı olduklarını ortak bir açıklamaya kamuoyuna duyurduklarını belirtiyor. Bu durum karşısında da "yanlış bilgilendirilmiş" olduğunu öne süren Süleyman Üstün'ün "şayet iki grup istemiyorsa, Kongrenin yapılmasına" söylediğine dikkat çekiyor.

Açıklama verilen bu sözden iki saat sonra Kongre çağrısı bu kez radyadan açıklanıyor. DİB grubunun bu toplantının yasal bir kongre olmayacağına bir yazı ile Birlik ve Dayanışma grubuna hatırlatılmasına karşılık verilen cevap "gerekiz hukuki değerlendirilmeler zamanı yitirilmesinin" gerektiği biçimindedir. Demokrasi İçin Birlik grubunun tüm uyarılara karşın yapılmakta ısrar edilen Kongre sonucunda yasal olmayan bir "ikinci baş" ortaya çıkmıştır.

Demokrasi İçin Birlik grubu şunları söylüyor:

"Çözümü ellerimizde olan bir sorunu salt mahkeme kararlarına dayanarak, ya da 'baş'lardan birinin ardına düşerek çözemeyiz. Bu konudaki özerkimiz çok açık, çözüm getiriçi ve gerçekleştirilirdir. 4. Olağan Kongre bütün sonuçları ile birlikte iptal edilmiştir. Mahkeme bugüne kadar TÖB-DER'de Genel Başkanlık yapmış olanları, birlikte (Gazioğlu hariç) kayyum tayin etmiştir. Bu konuda mahkeme kararı da gerekmez. Yeter ki sorumluluğumuzu bilelim.

Kayyum heyeti örgütü olağanüstü kongreye götürmektedir. Bu heyet hesapları kontrol etmeli, delegelikleri araştırmalı, gerekli subelerde yeni kongreler toplanmalı ve saptanacak süre sonunda (bu süre altı aya kadar uzayabilir) Olağanüstü Kongre Demokratik bir işleyişle toplanmalıdır.

Bu şartlarda toplanacak bir kongrenin sonuçlarına katılmayan tarafın bölücülüğü kesinlik kazanacaktır.

Burjuvazinin çorbasına tuz

Kitle örgütlerine daracak bakış açılarıyla bakan, bu örgütleri küçük hesapların tezgahlanacağı birer alan olarak gören sorumsuz akımların yol açtığı tahribatın son örneği TÖB-DER'de yaşandı. Bugün sennayesinin bunca saldırganlığına karşın ykamadığı bu örgütü dar hesapların bir alan olmanın kurtarmak gerekiyor. Bu görevin başarılabilmesi ise her şeyden önce sorumluluk gerektiriyor. Oysa görünen o ki, sorumlu davranmanın en fazla gerekli olduğu bir dönemde sorumluluk adına birbirini izleyen sorumsuzluklar ardı ardına gizleniyor.

Örneğin Devrimci Yol Dergisinin 20 Eylül tarihli sayısında TÖB-DER kongresi yorumlanıyor, "Devrimci" öğretmenlerin TÖB-DER kongresinde almış oldukları tavır açıklanıyor, taraftarların tepkisi hafifletilmeye çalışılıyor. Bu tür yazılara derginin önümüzdeki dönem, daha fazla ihtiyacı olacağı anlaşılıyor. Çünkü "verilmeyen bir hesap" ortağı olmak öyle kolay açıklanabilecek, kolayca anlatılabilecek bir şey değil.

Bugüne kadar gerçeklerini üzerini küfürlerle örtmeye çalışmak kimsenin imdadına yetişmedi. Her yöntemi mihab gören göşist anlayışın bu yola başvurmakla kaçınmadığı ve bu yoldan medet umduğu anlaşılıyor. Ancak sosyalistlere, Türkiye İşçi Partilerine küfreden kenderlerini anti-komünizm kavşığında maocularla birleştireceğini de unutmamak zorundalar.

"Verilmeyen Hesap"taki ortaklığın Devrimci Yolcuları rahatsız ettiği anlaşılıyor. Şöyle yazıyorlar: "Burada yapılan, tehdidi kısmen de olsa piskürtmek için geçici bir uzlaşmaydı." Taraftarlarının yüreğine "geçici olarak su serperken" şunları da söylemeyi de ihmal etmiyorlar: "Yeni yönetim bilindiği gibi kendi bünyesinde son derece önemli görüş ayrılıkları bulunduran grupları barındırıyor. Bu nedenle tutarlı-devrimci bir önderlik görevi yerine getirebileceği şüpheli sayılmaktadır."

Devrimci Yolcular kendilerini eleştiren maoculara da şu sözlerle hesap veriyorlar: "Geçici bir uzlaşma yaptığımız için bu kadar öfkelenenler, acaba bunun yerine ne yapmamızı öneriyorlardı ki? 25 HK'ci ile beraber ittifak yapıp 200 oyluk bir demokratik cephe gösterisi yapmaktan başka!" Bu sözler ortaklığın nedenini açıkladığı kadar, çıkarıcılığı, faydacılığı da yeterli kadar sergiliyor.

Ortaklığın öteki taraflarındaki durumları pek farklı değil. Zorunlu bir "hesap" meselesinden ötürü bugüne kadar şampiyonluğunu yapmaya çalıştıkları anti-göşist ilkelere muhasebesini yapıyorlar. Kitle Dergisi bu arada bir de maocuların tanıklığına başvurarak maocuların destek almadıklarını kanıtlamakla meşgul.

Gazioğlu'nun yaptıklarının hesabını Kitle dergisi vermediği üstlenmiş benziyor. "İtira, yalan" dedikleri nasyonelbelere ilişkin isimler "Demokrasi İçin Birlik" grubu tarafından kongrede ve kongre sonrasında sergilenmiş olan yolsuzlukların muhasebesi Kitle tarafından yapılmış değil. Sergilenen rakamlar kalem kalem çürütülmüdüğü de, ne Kitle dergisinin yazdığı gibi komisyonların kompozisyonu, ne sabahlara kadar süren komisyon çalışmaları, ne de bu rakamların nereden alındığına ilişkin tahminler; hiçbirini bu defteri kapatmak için yeterli olmayacak.